

LUTHERSK KIRKETIDENDE

INNHOLD

Omstridd prestereform / Rom 1,26-27 –
om promiskuøs homofil seksualitet /
Relasjoner – Jordiske og himmelske –
del 1 / Mer venting / Fra bokfronten /
Fra bispedømmerådene og Kirkedeparte-
mentet

SØNDAGSTEKSTEN

18. søndag etter pinse – Øystein I. Larsen

19. søndag etter pinse – Bjarte Nese

20. søndag etter pinse – Kjell A. Skartseterhagen

Kvart medlem av kyrkja har sin
faste prest og ikkje ein som går
på omgang

Omstridd prestereform

Fleire av medieopplaga og debattinnlegga denne sommaren om dei nye tenesteordningane har etterlate seg eit nokså skeivt inntrykk av prestereformen. Det er skapt eit bilete av ei ordning som resulterer i fri flyt av prestar, og at kyrkjelydsmedlemer må rekne med å måtte forhalde seg til nye personar kvar gong

ein skal ha kontakt med kyrkja. Nyordninga får den tvilsame æra av å setje ein avgjerande spiker i folkekyrkja si likkiste, og rom for byggjande kyrkjelydsarbeid er det visst slutt på.

Denne kritikken av reformen råkar svært dårleg. Ikkje minst takka vere Presteforeninga sin aktive og konstruktive innsats, fekk den

endelege utforminga av tenesteordningane eit solid vern mot ei slik slagside. Forkynnararbeid og kyrkjelydsbyggjande arbeid er no sidestilte må-oppgåver med gudstenester, kyrkjelege handlingar og dei øvrige punkta i § 2 i Tenesteordninga for kyrkjelydsprestar. Og sjølv om heile prostiet er tenestedistrikt, skal presten ha eitt eller fleire sokn som tenestestad eller særskilt arbeidsområde. Det tyder at kvart medlem av kyrkja har sin faste prest og ikkje ein som går på omgang.

Mange har med rette kritisert departementet for å ha hatt det altfor travelt med å innføre dei nye ordningane. Det er god grunn til å tru at implementeringa ville gått lettare om ein hadde gått nokre ekstra evalueringrundar etter at forsøka var avslutta. Kanskje lot ein seg lure av det faktum at nesten ingen av dei involverte ynskte seg tilbake til tida før forsøka starta. Ein god strategi for endringsprosessar føreset ein lang planleggingsfase og ein kort implementeringsfase. Sidan tenesteordningane vart innførte utan nokon garanti for finansiering, risikerer vi no at tilhøvet mellom planlegging og implementering blir det motsette. Ingen trur for alvor at ei så omfattande endring i organiseringa av prestetenesta kan gjennomførast utan ei solid tilføring av ressursar. Her er det inga usemje mellom arbeidsgjevar og arbeidstakar. Den norske kyrkja er underbemannet, og så lenge denne situasjonen held fram, er det stor fare for at dei gode føremåla med tenesteordningane ikkje lar seg realisere. Tvert om har det vist seg at reformen kan misbrukast til å kutte i talet på prestestillingar.

Teamarbeid i den rette lokale tappinga kan vise seg å vere nøkkelen til kyrkjelydsbyggjande verksemd

Men sjølv om det er skjer i sjøen, er det ikkje eit alternativ å snu. Tenesteordningane er vedtekne, og dei heng på det næraste saman med andre reformer som fritidsavtale og beredskapsordning. Målet er ei kvalitativt god presteteneste, ei betre plattform for leing av denne, og sikring av gode leve- og arbeidsvilkår for prestane. Uansett korleis ein snur og vender på det, må ein annan prest inn når den faste skal avvikle sine frihelgar og sin ferie. I mange prestegjeld er dette enkelt å organisere, men det er mange eine-prestar som er aldeles avhengig av hjelp utanfrå. Ei fornuftig praktisering av dei nye tenesteordningane kan både motverke kjensla av einsemd i tenesta og sikre kontinuitet i tilhøvet mellom kyrkjelyd og prest. Dessutan kan det vere gode sjansar for å avlesse kyrkjelydspresten administrative bærer og gi han/henne tiltrengt støtte og vegleing, så sant prosten får ressursar til å vere leiari og ikkje berre administrator.

No gjeld det å stå side om side og sløst for å få innfridd lovnadene om auka ressursar, og samstundes vende blikket frå problemfokusering og til kreative løysingar. Teamarbeid i den rette lokale tappinga kan vise seg å vere nøkkelen til kyrkjelydsbyggjande verksemd i ei kyrkje i endring.

JAN OTTO MYRSETH
jan.otto.myrseth@tele2.no

Rom 1,26–27 – om promiskuøs homofil seksualitet

AV INGE WESTLY

Innledning

Det blir stadig hevdet at bibelmaterialet gir entydige svar i forhold til spørsmålet om homofilt samliv. Påstanden er påfallende, ikke minst i lys av de siste års eksegetiske bidrag til forståelsen av Rom 1,26-27. I tråd med LK redaktør Halvor Nordhaugs etterlysning av en mer nyansert samtale, vil jeg trekke frem noen aktuelle bibelfaglige synspunkter og gi et bidrag til debatten.

Selv om teologien må drøfte homofilis spørsmålet i en større etisk og hermeneutisk sammenheng, vil det være interessant å drøfte Rom 1,26f eksegetisk, både fordi dette er den nytestamentlige teksten som i særlig grad kommenterer saken, og fordi den har stått sentralt i debatten. Et hovedspørsmål er om teksten omtaler homofili i den form vi kjenner til i dag, når vi tar i betraktning at det er mennesker som har en homofil identitet som ikke kan velges bort, og videre at det er en rekke mennesker som velger å leve i varige, forpliktende samliv/partnerskap.

Det ser ut til at noen debattanter ønsker å hoppe over spørsmålsstillingen ved å vise til at tekstene ganske enkelt fordømmer homofilt seksuelt samliv, og at denne innsikten er tilstrekkelig for saken. Dermed er det unødvendig å forsøke å se teksten i lys av sine større sammenhenger den gang og nå. En slik tolkningspraksis er uansvarlig, og det vil føre til den rene biblistiske vilkårlighet om man anvender den i sin alminnelighet. Det er derfor ikke uten grunn at spørsmålet om hvorvidt Rom 1,26f omtaler homofili i en slik moderne betydning, har stått sentralt i debatten, også hos mange av dem som avviser homofilt samliv.

Utbredte oppfatninger av teksten

På en del punkter er det enighet om forståelsen av teksten: De fleste mener Paulus omtaler homoseksuelle handlinger i 1,26f, først om kvinners (v. 26), deretter om menns (v. 27). Paulus' hensikt er ikke å gi en etisk redegjørelse om homofili, men å vise hvordan hedningene og menneskeheten er underlagt syndens makt og Guds vrede (v. 18-32). Vår tekst etterfølges av en lastekatalog med en grell beskrivelse av tilstanden blant hedningene. Mens den jødiske tradisjonen avviste homofili, var fenomenet utbredt innenfor hellenismen. For jødene var det et særlig kjennetegn på forfallet hos hedningene. Paulus knytter dermed an til en velkjent jødisk kritikk av den omliggende kulturkrets. Det er verken de homofile handlingene eller de øvrige lastene som utløser Guds vrede, men avgudsdyrkelsen. Til tross for at Gud har åpenbart seg for hedningene gjennom skaperverket, har de ikke gitt Gud den ære og takk de skulle (v. 19-21). Av den grunn har Gud *overgitt* hedningene til avmakt under sine egne laster (jf. de tre karakteristiske *paredøken* i v 24.26.28). I bakgrunnen klinger tekster fra hellenistisk jødedom som nettopp omtaler avgudsdyrkelse med seksuelt forfall og homofil seksuell utfoldelse som følge (jf. Visdommen kap 13-14). Etter alt å domme ligger tanken om gjerning – følge – sammenhengen under (Kvalbein 1995; Stowasser 1997). Gud overgir mennesket til den livssammenhengen som innebærer synd, forfall og fortapelse. Den homofile aktiviteten er et resultat av at Gud har overlatt mennesket til sin egen avmakt i syndens og fortapelsens skjebnesfære.

Det er enighet om at Paulus henter begrep fra stoisk / hellenistisk tradisjon – blant annet med uttrykksmåten om *naturlig bruk* (samliv) og seksualitet *mot naturen* (*para physis*). Som vi skal komme tilbake til nedenfor, råder det imidlertid ulike oppfatninger om hvordan uttrykket skal oppfattes i sammenhengen hos Paulus.

Ingen regner med at den homofile aktiviteten står i en særstilling i forhold til de øvrige laster som trekkes frem i de følgende versene. Samlet gir de et bilde av hedningenes forfall. Men, mens han i 1,18-32 har fått jødiske lesere med seg i en kritikk av det syndige hedenskap, vender han brodden mot jødene i 2,1-3,20 for så å vise at ingen mennesker av naturen er slik at de søker Gud (jf 3,10ff), alle lever under syndens herredømme (jf 5,12-21). Homofili-teksten inngår dermed i et større plott for å vise hvordan både hedninger og jøder er under synders herredømme og trenger Guds rettferdighet gjennom Jesus Kristus (3,21ff).

Det synes videre å være en viss enighet om at noen av de tidligere homofilivennlige tolkningsforsøkene ikke har ført frem i de utforminger de har hatt. Teorier om at Rom 1,26f omtaler homoseksuell prostitusjon knyttet til avgudsdyrkelsen i de hedenske templer, har liten tilslutning. John Boswells teori om at teksten omtaler heterofili som lever ut sin seksualitet i homofile relasjoner (1980), er fremfor alt imøtegått i en kjent artikkel av Richard B. Hays (1986). Robin Scroggs teori om at teksten fortrinnsvis viser til pederasti (1983 s. 109-118), har ikke fått allmenn tilslutning i den forstand at man antar at det kun er pederasti Paulus sikter til i Rom 1.

Om det foreligger enighet på visse punkter, synes det likevel ikke å være konsensus om forståelsen av teksten, slik noen hevder. Jeg vil kort gå inn på noen punkter der eksegetene kommer til ulike konklusjoner, og som har betydning for forståelsen av Paulus utsagn om homofil seksualitet:

Spørsmål til diskusjon

1) Er tanken om homofil konstitusjon innenfor tekstens horisont?

Ikke minst i den skandinaviske debatten har flere hevdet at Paulus kjenner til at mennesker er homofile fra barndommen av, og at tanken

om en form for *homofil konstitusjon* ligger implisitt også i omtalen av homofili i Rom 1,26f. Bakgrunnen er at dette er kjent i den hellenistiske litteraturen blant annet hos Platon. Argumentet synes imidlertid ikke å stå sentralt i den øvrige internasjonale eksegetiske diskusjonen. Tvert imot ser det ut til at fortolkere i begge leire avviser at Paulus har noen form for homofil konstitusjon for øye. Det er grunn til å merke seg hva Hays, som avviser homofilt samliv, uttaler i sitt toneangivende oppgjør med Boswell: "... the whole conception of 'sexual orientation' is an anachronism when applied to this text. The idea that some individuals have an inherent disposition towards same-sex erotic attraction and are therefore constitutionally 'gay' is a modern idea of which there is no trace either in the NT or in any other Jewish or Christian writings in the ancient world" (1986). Ideen avvises markant også flere andre steder, blant annet hos Stowasser (1997) og i kommentarene til Fitzmyer (1993) og Byrne (1996). Tanken om at Paulus kjenner til en homofil konstitusjon må i beste fall betraktes som diskutabel.

2) Fremstilles de homofile seksuelle handlingene i teksten som et resultat av subjektive valg, eventuelt et kollektivt valg hos hedningene, eller som resultat av menneskets universelle "skjebne" dvs. syndefallet?

Som tidligere nevnt er det enighet om at Paulus i v. 18-32 har forfallet hos hedningene for øye, og at den homofile seksuelle utfordringen i v. 26f betraktes som Guds straff for hedningenes manglende tilbedelse av Gud. Synspunktene går imidlertid i ulike retninger når det gjelder den mer konkrete forståelsen av homofili i denne forbindelse. På den ene siden er det fortolkere som viser til verbformene om at *de* (hedningene) *har byttet ut* Guds sannhet etc. (v. 25) og fremstilles som ansvarlige subjekt for de umoralske handlingene i teksten. Flere fortolkere tar dette som et vitnesbyrd om at Paulus underforstår at den homofile handling er noe menneskene individuelt velger og står ansvarlig for (Furnish 1985; Stowasser 1997; Kalin 2003; jf Fitzmyer 1993). Enkelte regner også med en direkte sammenheng mellom den enkelte avgudsdyrkelse og homofili. Med dette som utgangspunkt avviser man muligheten for

at Paulus i denne sammenhengen taler om en homofili som *ikke* er selvalgt.

På den annen side finner vi fortolkere som mener at Paulus allerede med talen om hedningenes frafall har det universelle syndefallet for øye (Scroggs 1983; Kvalbein 1995; Hays 2001; Samuelsson 2001). Det innebærer at det verken er individenes eller hedningenes avgudsdyrkelse, men syndefallet som *universelt fenomen* som for Paulus gir seg utslag i de homofile utskeltelsene i v. 26f. For fortolkere som argumenterer for at Paulus historisk sett bør kjenne til en konstitusjonell homofili, kan dette åpne for en tenkt årsakssammenheng mellom syndefall og homofil konstitusjon i teksten.

Sammenhengen i brevet kan understøtte både en individuell og en universell forståelse av syndens realitet i disse versene. Spørsmålet er om vi ut fra dette kan trekke tungtveiende slutninger om Paulus' homofilbegrep. Vi bør merke oss at Paulus kan beskrive syndens realitet som universell, uten at individet dermed er frittatt for sitt individuelle moralske ansvar (jf. dobbeltheten med Adams og individets skyld i 5,12-21). Parallelliteten mellom tekstens tale om å *bytte ut* (*allaksan/metellaksan*) Gud med avguder (v. 22,25) og naturlig med utnaturlig bruk (v. 26), vitner om menneskets ansvar for sine syndige valg også etter fallet (Fitzmyer 1993). Å trekke konklusjoner i retning av at Paulus her avdekker kjennskap til en ikke selvalgt homofili, synes noe anstrengt. Det er uansett vanskelig å komme utenom at han refererer til homofil seksualitet som et *kulturfenomen* og setter det inn i en teologisk tolkningsramme. Mer vesentlig i denne sammenhengen er hvordan homofilien faktisk beskrives – noe vi skal komme tilbake til nedenfor.

3) Avvises homofile seksuelle handlinger i teksten fordi de representerer et brudd med skaperordningen, eller fordi de bryter med moralske normer i annen forstand?

Dersom Paulus anser den homofile seksuelle utfoldelsen for å være uakseptabel rett og slett fordi den bryter med skaperens orden for seksuallivet, kan det se ut som det spiller mindre rolle hva slags form eller sammenheng homofilien fremtrer i. Men dersom Paulus har spesifikke sider av den homofile seksualiteten

for øye, kan forholdet bli et annet. Det er derfor ikke overraskende at en betydelig del av diskusjonen knyttes nettopp til dette spørsmålet.

Paulus henter som nevnt flere av sine motiver fra stoisk og hellenistisk sammenheng. Det gjelder blant annet omtalen av det lidenskapelige begjæret, og talen om en seksualitet som er *naturlig* eller *mot naturen* i v. 26f. Også innenfor den hellenistiske konteksten forekom det kritikk mot homofile seksuelle forbindelser, ikke minst overfor pederastien. Det var et problem at den kunne være utbytende, det brøt med kjønnsrollene når en mann inntok den "kvinnelige rollen". Men den ble også kritisert som promiskuøs og preget av mangel på selvkontroll. En seksualitet *mot naturen* sikter i denne sammenhengen til kritikkverdigg seksuell utfoldelse av denne karakter. Flere forskere som forsvarer homofilt samliv mener det er slike definerte former for misbruk som ligger under når Paulus avviser homofil seksualitet fordi den er *mot naturen* (Scroggs 1983; Moxnes 1995; Phipps 2000; Fredrickson 2000; Brooten 2002; Duffield 2004, m fl). Flere peker også på at uttrykket *mot naturen* kan ha varierende betydningsnyanser hos Paulus, at andre motiver enn skaperordningens kjønns-polaritet er inne i bildet – (jf *fysis* i 1 Kor 11,14 hvor Paulus sier det strider mot naturen for en mann å ha langt hår).

Selv om Paulus er influert av den stoiske tankegangen når han omtaler seksualitet *etter* og *mot naturen*, er det referanser i teksten som taler for slutningen at Rom 1 også refererer til skapelsesberetningen og hellighetslovens forbud mot homofil seksuell utfoldelse. I så fall må vi legge til grunn at Paulus i tråd med den hellenistiske jodedommen lar de ulike tenkemåter flyte sammen i sin begrepsbruk (jf. Fitzmyer 1993; Kvalbein 1995). Dette kompliserer debatten fordi fortolkerne lett kan gi vekt til de av motivene de måtte foretrekke. Vi har sett at de som forsvarer homofilt samliv mener tekstene omtaler en seksualitet som er utbytende eller av bestemte grunner kritikkverdigg ut fra moraloppfatningen i den hellenistiske samtid. De som avviser homofilt samliv ut fra teksten, vil derimot betone homofili som brudd med Guds skapte *ordning* (MF's læreråd 1993; Kvalbein 1995; Moo 1996; Schreiner 1998; Hays 2001; Samuelsson 2001; Cassidy

2004 m.fl.). Dette begrunner synspunktet om at det ikke bare er *visse former*, men at det er homofil seksualitet overhodet som omtales i Rom 1,26f.

Det er ikke uvesentlig hvilke perspektiver man anser for å være de primære i Paulus' fremstilling. I det påfølgende avsnittet vil jeg peke på forhold som viser at Paulus ikke har enhver form for homofili for øye i sin omtale i v. 26 f.

4) Hva slags homofil seksuell utfoldelse beskrives i Rom 1?

Uansett hvilke interesser vi bærer med oss inn i fortolkningsarbeidet, må vi la oss lede av det som ligger klart for dagen i en tekst. Det har lenge forundret meg hvordan debatten har kunnet ta så lett på motivene som synes å fremstille den homofile seksualiteten som *promiskuøs*; med utgangspunkt blant annet i talen om *hjertes begjær* (v. 24), *vanærende lidenskaper* (v. 25), og menn som *brente i begjær* (v. 27) etter hverandre.

De promiskuøse motivene er selvsagt ikke nye for eksegesen. Kommentarene berører saken, dog i ulik grad. Også Scroggs (1983), Furnish (1985) og Moxnes (1995, 2002) er inne på denne siden. Hays (2001) avviser at teksten kun omtaler promiskuøs homofili, men gjør en kortslutning fordi han slår denne tolkningen i hartkorn med den anakronistiske teorien han avviser om at teksten spesifikt sikter til heterofile som utfører homoseksuelle handlinger og som sådan lever mot sin legning. Men om moderne kategorier som *konstitusjon* og *legning* er fremmed for Paulus, blir ikke tekstens henvisning til det promiskuøse svakere av den grunn.

En undersøkelse av David E. Fredrickson (2000) utdyper vår forståelse ved en gjennomgang av begrepene Paulus bruker. Han sammenlikner en stoisk/hellenistisk tale om *rett bruk* og *naturlig bruk*, og ser begrepsmessige sammenhenger til stoikernes omtale av *eros* og det seksuelle begjæret. En hovedpåstand hos Fredrickson er at en kritikk av det ukontrollerte, lidenskapelige begjær ligger til grunn allerede for Paulus' tale om *naturlig bruk* (seksualitet) og seksualitet *mot naturen*. Han går videre inn på begrepene som karakteriserer den homofile lidenskapen i Rom 1: *begjær* (*epithumia*) v. 24;

lidenskap (*pathos*) v. 26; *brenne* (i begjær) (*ekkaiaîa*) v. 27; *begjær* (*oreksis*) v. 27; (*komme på*) *aveie* (*planæ*) v. 27. Begrepsbruken gir et bilde av en seksualitet som kan karakteriseres som kroppsfiksert, flyktig, umulig å tilfredsstille, uten selvkontroll, febril, invadert/overveldet av lidenskap. Om begrepene har sin opprinnelse i en gresk kontekst, deler den jødiske tradisjonen bildet av det syndige (seksuelle) begjæret som en impulsiv, uregjerlig drift (se Büchsel 1965 om *epithumia*). Det er definitivt en tøyelses, promiskuøs seksualitet som blir beskrevet.

Paulus tar homofilien som eksempel fordi den gav et sterkt bilde av mennesker som har mistet kontrollen over seg selv og er overlatt til sin egen lidenskap. Dette svarer til hovedanliggendet i avsnittet – å tegne et bilde av mennesket under syndens herredømme. Perspektivet stadfestes i den påfølgende lastekatalogen: Her beskrives menneskets ustyrlige ondskap i generelle ordelag med omtale av *all slags urett, umoral, pengejag, ondskap, misunnelse, mordlyst, strid, svik, falskhet, sladder, baktaletelse, hat mot Gud, osv.* Også her henter Paulus materiale fra den stoiske moralundervisningen. Det er ikke brudd mot de jødiske enkeltbud og ordninger som fokuseres, men mennesket som er prisgitt sine destruktive lidenskaper. Paulus står i en jødisk tradisjon som fordyper og radikaliserer syndsbegrepet. Synden er ikke bare handling, den manifesterer seg allerede i begjæret (*epithumia*). Derfor kan Paulus i Rom 7,7 sammenfatte loven i dette ene: Du skal ikke begjære! (Büchsel 1965). I Rom 1 er det kritikken av menneskets syndige begjær som står i søkelyset (Moxnes 2002). Den homofile seksualiteten tjener nettopp som eksempel på hvordan synden rammer mennesket i dets lyst. Som i Rom 7 og 8 er Paulus opp-tatt av den *antropologiske siden* av mennesket under syndens og dødens herredømme. Det er ikke den homofile seksuelle *handlingen* han primært uttaler seg om, men *begjæret*. Moderne forsøk på å skille *legning* og *praksis* er en fremmed konstruksjon for denne teksten. Likedan å påstå at Paulus kun uttaler seg om den homofile seksuelle handling.

Selv om Paulus også refererer til lovbruddet (v. 32), er det altså ikke den legalistiske interessen for bruddet på lover og ordninger som

styrer teksten, men beskrivelsen av mennesket som er prisgitt de syndige, destruktive makten. Den homofile aktiviteten fungerer som eksempel, ikke fordi den representerer et brudd med Guds ordning, men fordi promiskuøsiteten gir et bilde av syndens antropologi. Det er heller ikke bruddet med skaperordningen per se som begrunner og gir innhold til de promiskuøse karakteristikkene. Seksualiteten er promiskuøs fordi den bærer promiskuitetens kjennetegn som tøylesløs, umettelig, stadig i ferd med å sprengte nye grenser.

Hva så med skapelsesmotivene i teksten? Forskerne vurderer spørsmålet ulikt. Fredrickson mener de er fraværende. For egen del finner jeg det sannsynlig at jøden Paulus også har skapelsesteologiske perspektiv med i sin henvisning til polariteten mann-kvinne, og til bruk som er med eller mot naturen. Paulus anvender en stoisk uttrykksmåte som viste til hva som ut fra konvensjonen ble ansett for naturens orden. I hellenistisk jødedom har den også siktet til Guds ordninger i skapelsen. *Natur*-begrepet er effektivt både fordi det refererer til en felles, *immanent* moralsk innsikt, og fordi det understreker bruddet med Guds vilje. Også hedningene måtte innse at begjæret førte galt av sted når den ledet til homofile seksuelle handlinger. Dette endrer likevel ikke ved at det er det tøylesløse begjær som gir seg utslag i homofile seksuelle handlinger. Slik får Paulus fremhevet det tragiske ved menneskets avmakt under syndens herredømme.

I lys av disse markerte trekkene i teksten, blir det påfallende når eksegeter som Hays (2001) og Samuelsson (2001) *ensidig fokuserer skaperordningsmotivet* i sammenhengen, og overser hvordan Paulus så sterkt fremhever promiskuøsiteten i beskrivelsen av mennesket under syndens makt. Ved å se skaperordningsmotivet isolert fra sammenhengen i teksten, og løfte det frem som tekstens bærende poeng, forstår man Paulus slik at han implisitt fordømmer alle former for homofile seksuelle handlinger. Under denne synsvinkelen aviser Samuelsson at teksten kan handle om spesifikke grupper av homofile – fordi teksten er taus om slike spesifiseringer (2001). Argumentet om hva teksten faktisk sier og ikke, er vesentlig. Men det får andre konsekvenser enn Samuelsson antar når vi regner med det promiskuøse perspekti-

vet: *Teksten er taus om annet enn den promiskuøse homofile seksualiteten.* Tilsvarende når Hays aviser at teksten kun taler om personer med heterofil legning som utøver homofil seksualitet, fordi Paulus og antikken er fremmed for begrepet *legning* (Hays 1986 og 2001): Ja visst, men er Paulus først ukjent med skillet mellom ulike konstitusjoner, er det desto mer åpenbart at han uttaler seg om mennesker som bryter med kjønns polariteten som følge av det tøylesløse begjær, og ikke på grunn av den ene eller andre konstitusjon.

Om man likevel vil argumentere ut fra den teoretiske muligheten at Paulus kan ha kjent til ikke-promiskuøse former for homofili (Cassidy 2004), svikter ideen uansett som forklaringsmodell til i Rom 1,26f fordi det ikke finnes noe i teksten som tyder på at det er slik form for homofili Paulus har i tankene. En homofil seksualitet uten en promiskuøs karakter er ikke innenfor synsvinkelen i denne teksten.

Konklusjon

Det skal betydelige anstrengelser til for å komme utenom at Paulus i Rom 1,26f omtaler en tøylesløs, promiskuøs homofil seksuell utfoldelse. Det er denne formen for seksualitet han bruker som eksempel på menneskets maktesløshet under syndens og begjærets herredømme. Det ligger implisitt i Rom 1,26f at denne seksualiteten ses som et brudd med Guds skapervilje, men det endrer ikke det faktum at det er den promiskuøse seksualiteten som står i søkelyset. Å løsrive og løfte frem skaperordningsmotivet som det bærende hermeneutiske moment for å få teksten til å omfatte alle former for homofili, blir å ta motivene ut av sin sammenheng, og er ikke å ta teksten etter dens pålydende. Hva Paulus ville sagt om en ikke-promiskuøs form for homofili, slik vi kjenner den gjennom homofile relasjoner som beskrevet innledningsvis, blir spekulasjon. Det eneste vi kan si er at slike relasjoner ikke kunne fungere som eksempel i apostelens argumentasjon i Rom 1.

Med dette mener jeg 1) å ha problematisert påstanden om at det foreligger en konsensus blant fortolkerne av Rom 1,26f om hvordan teksten skal forstås i forhold til spørsmålet om homofilit samliv, og 2) å ha vist det uholdbare i å legge denne teksten til grunn ved vurdering

av en ikke-promiskuøs homofili, og som ledd i en avvisning av enhver form for homofilt samliv i vår tid.

Litteratur:

Boswell, J. (1980): *Christianity, Social Tolerance, and Homosexuality: Gay People in Western Europe from the Beginning*. Chicago.

Brooten, Bernadette J. (2002): "Naturen, loven og det alminnelige. En systematisk analyse av tidlige kristne forestillinger om seksualitet", i *Naturlig Sex? Seksualitet og kjønn i den kristne antikken*. Red: Moxnes/Børtnes/Endsjø. Oslo. S. 73-98.

Büchsel, Friedrich (1965): "Epithumia", *Theological Dictionary of the New Testament*, Red: Kittel, Gerhard, Eng. overs: Michigan. Bd III s. 168-171.

Byrne, Brendan (1996): *Romans*, Minnesota.

Cassidy, Ron (2004): "The Clear Teaching of the Bible on Homosexual Practice, A Response to Ian K Duffield", *Expository Times*, 9/04, s. 298-301.

Duffield, Ian K (2004): "The Clear Teaching of the Bible? A Contribution to the Debate about Homosexuality and the Church of England", *Expository Times* 4/04, s. 109-115.

Moo, Douglas J (1996): *The Epistle to the Romans*, Michigan/Cambridge.

Fitzmyer, Joseph A. (1993): *Romans*, New York etc.

Fredrickson, David E. (2000): "Natural an Unnatural Use in Romans 1:24-27: Paul and the Philosophic Critique of Eros" i *Homosexuality, Science, and the 'Plain Sense of Scripture'*, Michigan / Cambridge UK

Furnish, Victor Paul (1985): *The moral teaching of Paul: Selected Issues*, Revised edition, Nashville.

Hays, Richard B. (1986): "Relations Natural and Unnatural: A Response to John Boswell's

Exegesis of Romans 1", *Journal of Religious Ethics* 14, s 184-215.

- (2001) En vision för Kristen etik. Exempellet homosexualitet. I: *Den hemlösa sexualiteten. Om homosexualitet och kristen tro*. Örebro, s 41-84.

Kalin, Everett, K (2003): "Romans 1:26-27 and Homosexuality", *Currents in Theology and Mission* 30:6, s 423-432.

Kvalbein, Hans (1995): "Homoseksualitet i bibelsk lys" i: *Homofile i kirken, En utredning fra Bispemøtets arbeidsgruppe om homofili*, Oslo, s. 119-139.

Lærerrådet ved Det teologiske Menighetsfakultet (1993): *Homofili, kirke og samfunn*. Oslo

Moxnes, Halvor (1995): "Seksualitet og homofili i bibelsk perspektiv", i *Homofile i kirken, En utredning fra Bispemøtets arbeidsgruppe om homofili*, Oslo, s. 87-138

- (2002) "Mannens begjær som moralsk problem, Foucault og Paulus om formingen av subjektet i antikken", i *Naturlig Sex? Seksualitet og kjønn i den kristne antikken*. Red: Moxnes/Børtnes/Endsjø. Oslo. S. 25-72.

Phipps, William E (2002): "Paul on "Unnatural Sex", i *Currents in Theology and Mission* 29:2, s 128-131.

Samuelsson, Gunnar (2001): "Människan inför Gud, Romarbrevets första kapitel och debatten" i *Den hemlösa sexualiteten. Om homosexualitet och kristen tro. En antologi*. Örebro, s. 85-98..

Schreiner, Thomas R (1998): *Romans, Baker exegetical commentary on New Testament, Grand Rapids*.

Schrogges, Robin (1983): *The New Testament and Homosexuality*, Philadelphia.

Stowasser, Martin (1997): "Homosexualität und Bibel", *New Testament Studies* 43, s. 503-526.

RELASJONER

Jordiske og himmelske – del 1

AV GUNNVOR J. HOVLAND

“På Sandom Retreatsenter brukte vi en del ledet meditasjon de første årene. Når vi sluttet med dette, var det fordi vi er forskjellige personligheter. Den måten meditasjonen blir ledet på, passer ikke helt for alle. Øyemenneskene har sin form og øremenneskene en annen. De som først og fremst opplever atmosfære, tar imot inntrykkene på en tredje måte. Skriften taler om å smake at Herren er god. En ung pike kom en gang begeistret til meg og fortalte at hun nå hadde lært seg kunsten. “Det var så enkelt som bare det. Jeg bare sluttet med sånne Edin-meditasjoner og startet med mine egne,” sa hun.” (Løvås s.70)

“På seg selv kjenner man andre” er et norsk uttrykk. Og det er sant. En skal ikke ha lest mye hermeneutikk for å ha fått med seg at vi er nødt til å ta utgangspunkt i det som er kjent og utvide vår kunnskap derifra for å forstå mer. “På seg selv kjenner man ingen andre” er like sant.

Vi har alle registrert at mennesker er forskjellige og vi forholder oss mer eller mindre bevisst til det. Og jeg sier mer eller mindre bevisst. Avsnittet jeg begynte med, illustrerer hvordan mennesker har veiledet andre i meditasjon ut fra egne meditasjons erfaringer - uten å ta i betraktning at den som blir veiledet muligens er en annen personlighet. Her skjer jo det at veiledningen endres ut fra nettopp den erfaringen at mennesker er forskjellige personligheter. På hvilken måte er vi forskjellige? Går det an å si noe mer om det?

I denne artikkelen skal jeg meget kort presentere en personlighetstypologi: Jungiansk Type Index. Teorien bygger på C.G. Jung (Psychologische Typen, 1921), er så videre utviklet av Myers og Briggs i USA til Myers-

Briggs Type Indicator (MBTI) og er så igjen utviklet på norsk jord til Jungiansk Type Index (JTI). Deretter vil jeg vise hvordan teorien kan gi innsikt i mellommenneskelige relasjoner i arbeids- og hverdagsliv, f.eks. i stabssamarbeid. Jeg vil også drøfte hvordan teorien kan kaste lys over relasjonen mellom mennesket og Gud i tro og fromhetsliv.

Vårt forhold til Gud er fellesskap og kan beskrives omtrent som andre menneskelige relasjoner. Det er både *muligheter* og *begrensninger* i bruk av personlighetstypologi. Bruk av personlighetstypologi kan hjelpe oss til å bli bedre kjent med oss selv - og andre. Jeg håper og at vi kan se vår egen personlighet som Guds gave til oss. De andre har fått andre gaver. Å bli kjent med seg selv kan være frigjørende og åpne dører til nye rom og nye muligheter. Kanskje kan det åpne opp for nye måter å relatere seg til Gud på. Eller for å si det på en annen måte: det finnes så mange stier å vandre på sammen med Gud. En slik kjennskap til personlighetstypologi kan ikke gi oss en oppskrift på hvordan vi skal be eller hvordan vår relasjon til Gud skal være. Den kan bare peke på mulige måter å be på som kan gi rom for vekst og modning. En typologi vil bare ha fokus på en liten bit av det som er oss. Det er mange forhold som har gjort oss til det vi er. Vi har hver vår livshistorie og våre egne erfaringer som preger oss. Den ytre situasjonen betyr selvsagt også mye for hvordan vi forholder oss, hvilke sider ved oss selv vi tar i bruk. Det kan være andre verdier eller forhold som overstyrer de psykologiske preferansene.

Hensikten med denne artikkelen og det arbeidet jeg holder på med er å gi bønner/rela-

sjonen til Gud vilkår som gir liv, vekst og modning. Det hender vi kjører oss fast i et spor, antagelig det mønsteret vi har lært i vårt miljø og som har fungert godt i lang tid. Men så oppdager vi kanskje at bønningen ikke fungerer lenger. Det kan alltid være dager eller perioder hvor bønningen ikke gir noe, men i det store perspektivet tenker jeg at bønn er en gave til oss som gir livsmot eller energi eller kjærlighet eller .... Hvis dette ikke skjer, kan det hende vi skal spørre oss selv om vi har gått oss fast, om tiden er inne til gå ut av gamle vaner. I en slik fase er det viktig å ha en følgesvenn, samtalepartner, veileder. Hvis du ønsker å vite hva du tror, skal du undersøke hvordan du ber, sier Duncan (s. 75) I en god samtale kan vi få hjelp til å oppdage og sette ord på gudsbildet vårt. Gudsbildet vil selvsagt prege vår relasjon til Gud. Det er stor forskjell å lengte etter Gud og hans vilje og å lengte etter Guds gaver. (Hvis Gud er Arbeidsgiver, vil bønningen ofte ha noe om dagens arbeidsoppgaver i seg og spørsmål om hvilke oppgaver man skal gå inn i. Hvis Gud er hjelperen, så vil bønningen være preget av forønn og trøst og hjelp. Og slik kunne vi fortsette med ulike gudsbilder.) All bønneveiledning leker også på viktigheten av å bli kjent med seg selv. Jeg forstår det slik at det handler om å være ærlig og sannferdig med hvem jeg er. Da først kan Gud få en sjanse til å møte meg - og ikke den jeg tror jeg er, eventuelt ønsker å være, prøver å være, selvbildet mitt som i virkeligheten lever litt på siden av meg. Da først kan det bli et virkelig møte mellom Gud og meg. Da først kan relasjonen få mulighet til liv, vekst og modning.

Å bli det menneske jeg er, å bli de mennesker Gud har skapt oss til å være, kan være det mål jeg har satt meg for livet. Vi er skapt i Guds bilde. Det nye testamentet taler om å bli likeformet med Kristus. Vårt forbilde er Kristus, han som lærte oss "Du skal elske Herren din Gud og du skal elske din neste som deg selv." (Matt 22,34ff; Mark 12,28ff; Luk 10,25ff). Hvis vi ønsker å ha dette som retningslinje og mål for vårt liv, er relasjonen til Gud helt nødvendig. For meg ser det da ut for at vi lever i ovenstemmelse med oss selv når vi lever i fellesskap med Skaperen. Å bli likeformet med Kristus er en langsom prosess. Liv, vekst og modning tar tid. Man kan ikke plante ut et lite frukttre en

dag og forvente rik frukt neste dag.

Typeteori

Ethvert menneske er unikt. Samtidig observerer vi at det finnes egenskaper som er felles for flere. En typeforståelse må nødvendigvis forenkle, det innebærer at vi vektlegger felles trekkene og nedtoner de individuelle trekkene. Ethvert menneske bestemmer selv hvem det er. Teorien kan aldri si deg hvem du er eller hvem andre er. Måten vi oppfører oss på vil også være avhengig av situasjonen vi er i. Men teorien kan stille spørsmål og slik hjelpe oss til å reflektere over menneskers personlighet og væremåte. Med disse forbeholdene kan kunnskap om typeteorien være en god hjelp til å forstå mennesker, til bedre samhandling og kommunikasjon. Typeteorien kan f.eks. gi innsikt om

- en selv
- andre
- hvorfor noen arbeidsoppgaver går fort og greit og andre arbeidsoppgaver er krevende og tar mye energi
- kommunikasjon og samspill
- relasjoner og samarbeid
- undervisning og læring

C.G. Jung ser på menneskets *preferanser*. Eksempel: Da vi var barn fikk vi tegneark og fargestifter foran oss. Vi rablet med begge hender, men etter hvert valgte vi å bruke høyre eller venstre hånd og så fikk denne hånden anledning til å utvikle seg og bli mester. Jung mener at psyken også har noen slike preferanser som så får anledning til å utvikle seg. I denne typeteorien er det ikke tale om gode eller dårlige egenskaper. Det er bare snakk om at vi har forskjellige egenskaper og preferenser. Jung satte opp tre *personlighetsdimensjoner*:

a) *Energi*. Hvor får vi energi? Henter og investerer vi energi i samspill med andre mennesker, aktiviteter, hendelser i din ytre verden? Dette omtaler Jung som Ekstroversjon (Innen MBTI/JTI blir det symbolisert med bokstaven E). Eller henter og investerer vi energi i egne tanker og inntrykk i din indre verden? Introversjon (symbolisert med bokstaven I). NB! må ikke forveksles med evnen til å være sosial.

b) *Oppfattelse*. (Linjen for å motta informasjon.) Foretrekker vi å hente informasjon gjennom våre fem sanser, det som faktisk skjer

her og nå? Sansning (S). Eller foretrekker vi å hente informasjon gjennom å se det store bildet, se sammenhenger og muligheter? iNtuisjon (N, for ikke å blande med I for introvert).

c) *Avgjørelse.* (Linjen for å vurdere, respondere.) Når vi nå har mottatt informasjon foretrekker vi da å strukturere informasjonen og fatte beslutninger objektivt og logisk uten egentlig å tenke på hvordan beslutningen vil oppleves? Tenkning (T). Eller foretrekker vi å fatte beslutningen ut fra et verdisett vi har inni oss som også inkluderer hvordan beslutningen vil oppleves av oss selv og andre? Følelse (F). NB Dette er ikke helt gode begreper og må ikke forveksles med sentimentalitet kontra rasjonalitet, begge deler er rasjonelle operasjoner, men de følger hver sin vei i beslutningsprosessen.

Til disse tre er det senere lagt til en fjerde dimensjon:

d) *Livsstil.* Hvordan er vår væremåte når vi arbeider i den ytre verden. Foretrekker vi et planmessig og strukturert liv? (J judgement, avgjørelse). Eller foretrekker vi å leve spontant og fleksibelt? (P Perception, mottakende, oppfattelseslinjen).

Når vi har kartlagt alle de fire dimensjonene, begynner den spennende prosessen med å kombinere preferansene våre. Hver enkelt personlighetstype blir da karakterisert ved å kombinere en preferanse fra hver av dimensjonene, typebetegnelse. Det skulle gi fire preferanser. Når det gjelder Sansning, iNtuisjon, Tenkning og Følelse, omtales disse som *mentale funksjoner*. En person vil ha sin hovedfunksjon/dominerende funksjon, fra en av disse. Hvis hovedfunksjonen er Sansning eller iNtuisjon, vil hjelpefunksjonen være Tenkning eller Følelse, og omvendt: hvis hovedfunksjonen er Tenkning eller Følelse vil hjelpefunksjonen være Sansning eller iNtuisjon. De mentale funksjonene som ikke kommer med i typebetegnelsen omtales som tredje funksjon og den undertrykte (fjerde) funksjonen. Hovedfunksjonen vil være på den ene linjen (mottakende eller vurderende) og hjelpefunksjonen vil være på den andre linjen. Og vi veksler hele tiden mellom å bruke hovedfunksjon og hjelpefunksjon, men slik at hovedfunksjon er mest i bruk. Det er altså fire dimensjoner som kan settes sammen på fire forskjellige måter og det

skulle gi seksten grupper. Og det hele er bare et hjelpemiddel for å forstå litt mer.

Vi har altså to fundamentale, menneskelige prosesser: mottakende og vurderende/responderende. Så lenge vi er våkne vil vi enten motta (oppfatte og samle) informasjon eller behandle (vurdere og respondere på) den informasjonen vi har mottatt. Vi mottar informasjon enten gjennom Sansene våre eller på gjennom iNtuisjon som er beskrevet ovenfor. Vi bruker begge de mentale funksjonene, men vi foretrekker en av dem, som vi da naturlig nok bruker mest og har utviklet mest. Den delen av informasjonen vi blir bevisst kan vi så vurdere og respondere på. Vi bruker enten Tenkning eller Følelse som beskrevet ovenfor. Vi bruker begge de mentale funksjonene når vi vurderer/responderer, men vi vil foretrekke en av dem. Hele tiden veksler vi mellom den mottakende prosessen og den responderende prosessen. F.eks. vi skal på kontoret og ser at det er tunge skyer på himmelen (Sansning), og vi vurderer om vi skal ta med oss en paraply (reponderer på det vi oppfatter med Tenkning). Vi har kommet til kontoret og før vi tar fatt på dagens arbeid tar vi uvilkårlig et blikk framover i tid og oppfatter muligheten (idéen) å ha et seminar i ignatiansk bønneveildning i menigheten (iNtuisjon) og begynner å vurdere om den lutherske presten her ville oppleve det som å bli overkjørt (vurderer med Følelse). Slik forholder vi oss selv sagt til omgivelsene óg. Vi mottar informasjon og vi responderer på den.

Vi skal nå se litt på hvilke konsekvenser dette får i dagliglivet. I en kort artikkel kan det bare bli noen få eksempler.

Jordiske relasjoner

Ekstroverte - Introverte. Noen mennesker griper ordet i enhver diskusjon, de snakker for å finne ut hva de tenker, mens andre tenker først og så snakker de. Noen blir stimulert av avbrudd, de trenger samspillet med andre for å finne løsninger. Andre blir slitne av avbrudd i arbeidet de holder på med og må være alene for å tenke ut løsninger. Noen foretrekker muntlig form. Andre foretrekker skriftlig form. Her er noen karakteristiske forskjeller på Ekstroverte mennesker og Introverte mennesker.

Hvilke konsekvenser får dette for arbeidsdagen, samarbeid og kommunikasjon til hen-

holdsvis ekstroverte og introverte mennesker? Hva slags type arbeid trives man best med? Hva betyr dette for hvordan man legger opp et møte? De introverte vil sikkert sette pris på å få sakslisten på forhånd og få anledning til å tenke gjennom sakene for seg selv. De ekstroverte vil finne ut hva de tenker på møtet ved å bli stimulert av andres innspill. Har du et noe komplisert spørsmål til din kollega som krever tenkning, vil sannsynligvis den introverte sette pris på å få spørsmålet på pulten og anledning til å svare noe tid senere når han har fått tenkt seg om. Den ekstroverte kan starte prosessen i samspill med deg der og da.

Innsikt i denne forskjellen hjelper oss både i kommunikasjon og samarbeid med hverandre, det hjelper oss i arbeidsprosessene hvis vi er interessert i at alles bidrag skal fram. I en samtale, det være seg sjelesorg, veiledning eller annet, er det viktig å være oppmerksom på dette forholdet og ha mulighet for å korrigere; om jeg f.eks. snakker så mye at den andre ikke får anledning til å tenke seg om.

Sansning - iNtuisjon (Linjen for å motta informasjon). To mennesker går på tur. De kommer il et nydelig sted oppe i lia. "Her var det fint! Her kan vi være." sier den ene. "Her var det fint! Hvor går veien videre?" sier den andre. Det er en karakteristisk forskjell på disse to preferansene. Noen mennesker kan gå inn i et nytt rom og ut igjen og fortelle deg hvilken farge det var på veggene og hvordan gardinene så ut. De kan ofte si hvilke krydder som er i maten. De kan huske hvilken dialekt vedkommende snakket. Ved hjelp av sine fem sanser utvikler de sin evne til å observere fakta (nøyaktig), alle detaljer, situasjonen her og nå, og de følger en instruksjon steg for steg. Disse menneskene har sansning som sin preferanse. Andre bruker en annen vei for å oppfatte omgivelsene. De oppfatter helheten, men ikke detaljene. De ser ofte framover, de oppdager muligheter. Tanken har lett for å vandre over store vidder på kort tid slik at de oppdager nye sammenhenger. De vil konsentrere seg om meningen i det som blir sagt (ikke ordene eller dialekten). De synes det er greit når ting er så noenlunde og skjønner ikke vitsen med "flisespikkeri". De må ha overblikket først, før de kan følge instruksjonen steg for steg. Disse menneskene har iNtuisjon som sin preferanse.

Hvilke konsekvenser får dette i hverdagslivet? Mitt inntrykk, når det gjelder hvor forskjellig vi oppfatter informasjon, er at vi blir forundret over hva den andre får med seg og eventuelt ikke får med seg. De som bruker intuisjon kan nok bli litt forlegne over hva de ikke har sett. De som bruker sansning kan bli litt forundret over at den andre mener å ha oppfattet noe som de ikke kan forklare ved hjelp av sansning. Den som har preferanse for sansning og har utviklet denne evnen er ofte flink til å holde orden på detaljer; beskjeder som skal ut og inn eller regnskap f.eks. De gjør bruk av tidligere erfaring for å løse oppgaver, har et praktisk og konkret grep på oppgavene. De vil som oftest synes det er greit å gjøre samme arbeidsoppgaver om igjen. Når de skal løse en større oppgave, liker de å få en instruksjon hvor de kan gå et og et skritt. De er gjerne her og nå. De som har preferanse for intuisjon må se det store bildet, overblikket, og de store linjene, så kan de løse en liten del av oppgave for deretter å gå opp igjen og skaffe seg overblikket. Hvis de må holde styr på detaljer, vil de kanalisere ganske mye energi dit for å få det til og ofte være bekymret for hva de har glømt. Dette er mennesker som har lett for å assosiere og lar tankene vandre over store vidder, det gjør at mange av dem ser nye muligheter og kommer med nye idéer. De har lett for å tenke: Finnes det noen alternativer, som kanskje er bedre? De må må jevne mellomrom ha nye utfordringer. Her er mulighetene for å benytte hverandre sterke sider til stede. Det var en prest som var "sansse-type". Noen i menigheten ønsket fornyelse, men presten visste ikke riktig hva det skulle være. Da inviterte han til et møte hvor folk kunne komme med sine forslag. Antagelig var mange av de fremmøtte av den intuitive typen. De hentet fram kreative idéer i stort tall. Første reaksjon hos presten var, dette går over stakk og stein, det er ikke mulig å gjøre dette. Så lærte han seg til å la kreativiteten få leve ut. Som det jordnære menneske han var, kunne han etterpå hente ned en eller to av idéene og utvikle dem i menigheten. Presten fikk god tilbakemelding på sine fornyende evner!

Tenkning - Følelse (Linjen for å vurdere, respondere). Teamet har fått en ny oppgave. De begynner å planlegge. Tom legger fram en skisse av prosjektet, analyserer situasjonen,

tallenes klare tale legges på bordet, argumenter logisk og med begrunnelser for alt, og på grunnlag av disse klare, objektive fakta legger fram forslag til handlingsplan. Per sitter og hører på, men det er noe som skurrer. Per kan ikke si akkurat hvilket objektivt faktum det er, men han setter foten ned og forsøker å si hvorfor. Tom blir irritert, Per kom jo ikke med et eneste tungtveiende argument for å legge bort de fakta som ligger på bordet. Så blir Per irritert for han føler seg overkjørt og hans synspunkter får ingen relevans hos Tom. Etter en tid har Tom innsett at Per kan ha noe viktig å bidra med for å skape gode løsninger.

I vårt samfunn er det nok T-menneskene (preferanse for Tenkning) som har bestemt hvilke argumenter som er gyldige. Dette er i ferd med å endre seg. T-menneskene har en tendens til å holde fra hverandre en rett beslutning og hvordan den kan komme til å oppleves av de det gjelder; det kommer i neste runde. F-menneskene vil umiddelbart trekke inn hvordan beslutningen vil oppleves av de den gjelder. T-mennesker holder seg til objektive fakta, analyser, fordeler og ulemper, vurderer om det er logisk og kommer til en konklusjon. De har øyne for rett, rettferdighet og sannhet, objektivt sett. F-mennesker vurderer en situasjon ut fra sine verdier. De vurderer og bedømmer hele situasjonen for å resonnere seg fram til et riktig og godt handlingsalternativ. Verdimessige og menneskelige implikasjoner trekkes inn i vurderingen.

Hvilke konsekvenser får dette i hverdagslivet? Her er det duket for mange konflikter. Og mange såre følelser. T-mennesker lytter til et forslag, stiller først de kritiske, undersøkende spørsmålene, deretter uttrykker de sin anerkjennelse. F-mennesker derimot lytter til et forslag, uttrykker umiddelbart sin anerkjennelse, deretter vil de om nødvendig stille de kritiske undersøkende spørsmålene. Det er som en kultur-kollisjon. T-menneske vil holde seg til saken, hvem, hva, hvor og faktiske opplysninger. F-menneske spør etter folks personlige syn, ja hva mener du da? Hvordan opplever du det? F-mennesker unngår helst konflikter og er ikke så glad i uenighet. Dette kan i arbeidslivet føre til at reelle konflikter kommer for sent på bordet. T-mennesker kan oppleves som kritiske og følelsesløse, og kan komme til å under-

vurdere anerkjennelsens positive virkning og andres vurderinger. F-mennesket vil ofte føle seg avvist. F-mennesker tror saken de fremmer er dårlig hvis det første spørsmålet de møter er kritisk. F-mennesker vil også ofte føle seg overkjørt når deres synspunkter ikke er gyldige.

avgjørelse - oPplevelse. (Livsstil, hvilken linje bruker vi mest i den ytre verden.) Arbeidstakeren kommer til sin leder litt uti januar: "Du, vi må bestemme hva tid vi skal ha sommerferie, slik at vi kan begynne å planlegge den og eventuelt bestille reiser." Arbeidslederen ler: "Mener du vi skal planlegge sommeren nå. Er du helt fra vettet. Det kan jo skje mye før den tid. Ting vi ikke vet noe om nå. Som kan få betydning for hva vil gjøre da. Nei, tenk hva vi kan gå glipp av." Arbeidstaker: "Det er nettopp det. Tenk om jeg går glipp av en spesiell reise som jeg kan få kjøpt nå, og så er det ingen ledige plasser igjen i juni." Lederen: "Kan skjønnere det er ledige plasser igjen. Og hvis ikke, er det jo alltid en annen mulighet som sikkert er like spennende. Nei, lev livet gutt. og grip sjansen der og da."

Noen mennesker vil gjerne planlegge arbeidsoppgavene sine slik at de vet at ting blir gjort, og gjort i tide. De lager lister. Har fokus på oppgaven som skal gjøres. De vil gjerne at det skal bli fattet beslutninger. På møter blir vedtakene fattet i tur og orden. Og de kommuniserer tydelig sine standpunkter. For andre er det slik at "dead-line" er startskuddet for å sette i gang å få gjort jobben. De vegrer seg for å fatte beslutninger, det er jo stadig mulig at ny informasjon kan endre saken. Dessuten føler de seg låst hvis beslutningen er fattet, de vil ha alle muligheter åpne. En sak kan jo alltid utsettes. De tar ting på sparket, når det trengs. Sender ut "provetballonger" med foreløpige synspunkter. Har også øyne for interessante sidespor. Hvis de skulle finne på å skrive liste over ting som skal gjøres, er det for å huske alt de skal gjøre når de får tid en gang.

Dette beskriver to ulike holdninger vi foretrekker når vi opptrer i den ytre verden.

Hvilke konsekvenser får dette i hverdagslivet? Her kan vi jo drive hverandre til vanvidd! Her kan det oppstå mange konflikter hvis disse to "livsstilene" må samarbeide om et prosjekt. Den typen som gjerne vil komme til en beslutning, vil ha nytte av å gi litt mer tid og orientere

seg om det er mer relevant informasjon som bør på bordet før vedtaket blir fattet. Den som utsetter det meste, vil ha nytte av å starte arbeidet litt før dead-line er like foran.

Vi skal være oppmerksomme på at introverte mennesker ikke viser sin hovedfunksjon utad. De bruker sin hjelpefunksjon i den ytre verden. Dette kan bli noe forvirrende både for dem selv og andre. Vi blir alle påvirket av den tilbakemeldingen vi får fra omgivelsene. Et introvert barn vokser opp og får tilbakemelding på sin hjelpefunksjon og blir ikke så bevisst sin hovedfunksjon. Omgivelsene oppdager ikke den introverte sin sterkeste side før det har gått tid og de blir bedre kjent. Dette kan bli et "handikapp" for den introverte f.eks. i jobbintervju.

Det hender og at situasjonen krever av oss at vi må bruke en funksjon som ikke uten videre er vår preferanse. Det kan føre til at både vi selv og omgivelsene først og fremst legger merke til den funksjonen som er i bruk. En prest vil i stor grad være nødt til å bruke den ekstroverte siden av seg, stadig være i spill med andre mennesker, stadig bli avbrutt av telefoner mens

hun/han arbeider, stadig ta ordet i møter og så videre. Slik vil presten selv og omgivelsene få inntrykk av at hun/han er ekstrovert, mens personens egentlige preferanse er introvert.

Dette var en kort gjennomgang av ulike preferanser vi mennesker har. Jeg har også forsøkt å peke på noen ganske få konsekvenser det kan få i dagliglivet. Jeg håper dette har gitt en pekepinn om hva dette instrumentet kan brukes til.

Ulike personlighetstypologier stiller ulike spørsmål og får ulike svar. De har derfor ulike nytteverdi. Enneagrammet som mange kjenner til, har etter mitt syn sin sterkeste side ved å hjelpe til med egen personlige utvikling. JTI (eller MBTI) har sin styrke i, på en enkel måte, å vise hvordan vi mennesker har ulike preferanser og derfor velger å løse oppgavene forskjellig. Innsikt i de ulike preferansene kan hjelpe oss til å samarbeide og kommunisere bedre. Eventuelt hjelpe oss til å forstå samarbeidsproblemene vi har. Og typologien kan hjelpe oss til å bruke hverandres ressurser.

(fortsettes)

Mer venting

AV JØRUND MIDTTUN

Halvor Nordhaug venter på Lærenemnda i LK 8/05. Nå må han og vi andre vente enda lenger, og utsettelsen gir næring til antagelsen om at saken er en gordisk knute som nemnda ikke makter å hugge over. Nordhaug velger å være optimist i forhold til dokumentet som en gang kommer. Han håper en grundig gjennomgang av saksfeltet, fulgt av en direkte samtale mellom mennesker med forskjellig syn, kan gi større forståelse og bringe fram nyansene. Det håper jeg også. Ikke minst fordi jeg synes å observere at mange av dem som uttaler seg mot homofil praksis (et forferdelig uttrykk!) virker nesten som fanger i sitt eget bibelsyn. Det virker som de lengter etter muligheter til å innta en mer åpen holdning med det de oppfatter som en forsvarlig teologisk begrunnelse. Det hadde vært flott hvis lærenemnda kunne

bidra til en slik bevegelse, og i så fall får vi holde ut å vente litt lenger. Det er også flere ting som tyder på at synspunktene er i bevegelse i dette spørsmålet. For meg er det imidlertid helt nødvendig i forlengelsen av lærenemndas uttalelse å gjøre en klar distinksjon mellom på den ene side homofilispsørsmålet som en kilde til teologisk uenighet og på den annen side de konsekvenser som trekkes for kirken, og i første rekke for de homofile selv. For egen del har jeg aldri greid å bringe meg selv til å mene at homofilt samliv *per se* er noe som må betraktes som syndig. Jeg synes heller ikke en aksept av homoseksualitet er spesielt vanskelig å begrunne teologisk. For meg ligger imidlertid engasjementet i første rekke i min erfaring av min egen seksualitet som noe grunnleggende i livet. Jeg har ikke valgt min

seksuelle legning, men fordi jeg altså er heterofil kan jeg uten at noen protesterer glede meg over å utfolde den, på en moralsk forsvarlig måte. Homofile har heller ikke valgt sin seksualitet, og ifølge kirkens offisielle syn har de ingen som helst mulighet til å utfolde den i et parforhold. Derfor er dette for dem det gjelder av så mye større betydning enn mange andre teologiske spørsmål det er strid om. Jeg vil for min del gjerne være med på en åpen samtale og debatt om saken i dette og andre fora, uten noe form for polemisk sikte. Jeg kan ikke love at jeg dermed gjør meg åpen for å skifte syn, til det går saken for dypt inn i min tro og gudsforhold, men jeg vil gjerne være med å lete etter nyanser og distinksjoner. Likevel er det ikke her det brenner mest for meg, men i hvilke praktiske følger prosessen får. Derfor er jeg også bekymret for hva som blir resultatet når lærenemndas uttalelse omsider kommer. For det første frykter jeg at hovedtyngden i nemndas konklusjon (for den vil selvsagt bli delt), vil gå inn for et fortsatt restriktivt syn. Det vil etter mitt syn være svært uheldig for kirken, (i tillegg til at jeg altså mener det vil være en gal konklusjon). Nordhaug ser ut til å håpe på nye innsikter fra lærenemndas side, men vi har tross alt diskutert denne saken i en drøy generasjon, svært mye er allerede kommet fram. Og når alle samtaler er gjort ferdig vil saken (som Nordhaug også påpeker) med hensyn til kirkelig forvaltning nødvendigvis måtte settes på spissen: Enten mener man at homoseksualitet kan praktiseres, i gode rammer, eller så mener man at det ikke. Her er konklusjonen på alle nivå i kirken forskjellig og vil etter all sannsynlighet fortsette med det i lang tid framover. Men hittil har det flertallet som går inn for et restriktivt syn – og jeg vil hevde at Halvor Nordhaug har stått som en eksponent for dette flertallet – påstått at en restriktiv holdning er den eneste legitime, og på mange forskjellige måter forsøkt å marginalisere dem som drar en

annen konklusjon. (Sist så vi dette under bispeutnevningen i Oslo. Selv om en ser bort fra den etter hvert nokså meningsløse medie-kampanjen mot Kvarme, kan den saken vanskelig løsrives fra homofilispermålet). Dette er en situasjon som kirken etter mitt syn ikke lenger kan leve med. Det minste som er akseptabelt fra lærenemnda er derfor et vedtak som gir begge syn en lik legitimitet i kirken, med de forvaltningsmessige konsekvenser det vil måtte innebære. Jeg føler meg nokså trygg på at det også blir konklusjonen, men hvis det mot formodning ikke skulle skje vil situasjonen være dramatisk. Da føler jeg meg for min del tvunget til å gå opp på barrikadene og mane til aktiv ulydighet og motstand mot biskopene og Kirkemøtet. Jeg opplever den fornektelse av de homofiles seksualitet som en restriktiv holdning i virkeligheten er, som så krenkende ikke bare for dem, men også for meg selv, at jeg ikke kan akseptere at det skal bli stående som kirkens eneste offisielle syn på saken. Inge Mannsåker er svært nær kjernen i problemet, når han i LK 10/05 i et tilsvarende svar til Morten Stensberg, spør om Kirkemøtets nei til at samboende homofile skal kunne ha vigslende stillinger, er å stenge døren for dem. Mitt svar er et ubetinget ja. Ikke fordi det er alle gitt å kunne vigsles til en stilling i kirken, men fordi slik vedtaket fungerer sier Kirkemøtet samtidig at homoseksualitet ikke er legitimt. Og det er ikke rett!

Denne saken er svært vanskelig fordi den har vist seg å ha så stort potensial for splittelse i seg, ikke bare i vårt land, men over hele verden. Jeg hører med blant dem som så mye heller vil samle enn å splitte. Men etter mange år med uro og frustrasjon er det blitt helt nødvendig for meg å være fullstendig kompromissløs i å kreve plass til det syn som ut fra min innerste overbevisning og etter en, vil jeg hevde, grundig teologisk refleksjon er den rette overlevering av evangeliet. Jeg kan ikke annet.

FRA BOKFRONTEN

Kenneth Leech:

The Sky is Red

Darton, Longman & Todd, 2003 – 280 + xii s.

Morten Erik Stensberg – Kapellan i Stange

Det har gått 6 år mellom den første utgivelsen av denne boka og utgaven som kom i 2003. Kenneth Leech er av mange kjent som forfatteren av bøkene *Soul Friend* og *True Prayer*. Men det ville være å ta feil av mannen å tro at han bare er opptatt av det indre livet. Nei, Leech ser seg som arvtaker til den store anglo-katolske tradisjonen innen Den engelske kirken, nærmere bestemt den sosialistiske og progressive delen.

Selv mener Leech at *The Sky is Red* er den viktigste boka han har skrevet og den kan best forstås som en samling på 10 essays hvor han prøver å tyde tidens tegn og se samfunnsmessige spørsmål i lys av en radikal politisk og teologisk overbevisning. Mange lesere vil nok bli slått av hans framsynthet og gi ham rett i flere av hans antakelser. Han har valgt å utgi boka som den var i 97, men med en ny innledning og ny litteraturliste, dessuten har erkebiskop Rowan Williams utstyrt den med et sympatisk forord.

Leech står som sagt i tradisjonen etter Charles Gore og Lux Mundi-bevegelsen, som ville orientere sitt engasjement ut fra en radikal forståelse av inkarnasjonen, den var som kanskje noen kjenner til en sterk og vital strøm innenfor C of E i siste halvdel av 1800-tallet. Blant annet var det herfra mange av prestene som valgte å arbeide og leve på Londons East End hadde sin forankring og sine røtter. Her har Leech selv også levd og virket helt til i fjor høst.

For mange som identifiserer seg med den store katolske tradisjonen innenfor kirke og teologi vil et møte med Kenneth Leech være

intet mindre enn befriende og inspirerende, spesielt i tider hvor mange forbinder den med en konservativ reaksjon og tilbaketrekking. For er det noe han ikke gjør så er det å trekke seg unna eller unnlate å komme med sine synspunkter og vurderinger.

Leech er et eksempel på at dersom kirken skal ha noe å bidra med i samfunnsdebatt og politikk så må den kvitte seg med både synsing og politisk naivisme. Og ikke minst, kirkens rolle i samfunnet formes i samspillet mellom bønn og kontemplasjon og genuin erfaring med hvordan samfunnet oppleves av de marginaliserte og tilsidesatte, uten dette henfaller også kirkens bidrag til intet mindre enn politisk aktivisme.

SØNDAGSTEKSTEN

Bystein I. Larsen, Bjarte Nese og Kjell A. Skartseterhagen

18. søndag etter pinse

18. september 2005

Prekentekest: Mark 2,18-28

Jes 1,12-17; Rom 14,1-8

Betraktning

”Skallskifte – Periodevis avkastning av det faste ytre skjelettet hos leddyr, for at dyrets bløtdeler kan utvide seg. Dyrets kutikula av kitin og kalk kan ikke vokse videre når den er herdnet og må etter en viss tid kastes av. Det gamle skallet brister langs bestemte linjer og dyret kryper ut av det.

Hos noen insekter gjennomløper larven flere skall- eller hudskifter innen den når voksent stadium, f. eks. hos gresshopper. Hos krepsdyr skjer det regelmessig skifte av hudpanser gjennom hele levetiden, f. eks. hummer.”
(Store norske leksikon)

Skallet beskytter livet. Skallet hindrer livet.

Livet krever rom. Det kan ikke vokse videre når skallet herdner og må etter en viss tid kastes av....

Et skall som vokser med livet? En tro som vokser med livet? Hvor ofte har min tro skiftet skall?

Teksten

Vår tekst står i en sammenheng der Jesu myndighet ved flere anledninger kommer i konflikt med autoriteten til skriftlærde og fariseere. Ja, han går inn i en rolle som bare Gud selv kunne ha: Hvem andre enn Gud kan tilgi synder? Mark 2,7. Han kaller folk til disippel-

skap og etterfølgelse. I denne sammenheng kommer forholdet til både faste, 2,18-21 og sabbat, 2,23-28 i fokus. Sabbatsspørsmålet behandles videre i flukt med dagens prekentekestavgrensning, 3,1ff. Gamle og nye autoriteter brytes. Slik det også gjorde i de første menigheter der disse tekstene ble skriftliggjort og redigert. Både faste- og sabbatsspørsmålet var brennaktuelle spørsmål i brytningen mellom jødedom, jødekristendom og hedningekristendom. Men tekstene stiger ut av denne sammenhengen, ikke minst ved de pregnant Jesusord som oppsummerer avsnittene våre, v 22 og 27f.

V 18-20: De kritiske spørsmål kommer fra Johannesdisiplene og fra fariseernes disipler. Fariseerne hadde ikke disipler i vanlig forstand, uttrykket betyr vel helst tilhengere eller sympatisører. Om det kan være Johannesdisiplenes asketiske tradisjon som gjør at de her slås sammen med strenge fariseegrupper i møte med en friere praksis hos Jesus, er en mulighet.

Fariseerne fastet to eller flere ganger i uken og gikk derved langt utover lovens forordninger. Ved å bruke bildet med brudgom og bryllupsgjester tegner Jesus hans nærvær som en gledetid. Men med tillegget om at brudgommen blir tatt fra dem, forlattes egentlig den konkrete bildeside. Gjennom det allegorisk fargete tillegget får liknelsen også et anstrok av lidelsesforutsigelse. Faste tegnes da som noe midlertidig knyttet til en (kortere?) tid. Dette kunne tolkes ulikt i den etterfølgende tradisjon. Se usikkerheten i tekstoverleveringen: På den dagen/ i de dagene. Brudgombildet er brukt om Gud, Jes 54,4-8, men ikke som messiansk

bilde.

V 21-22: Nytt og gammelt må ikke blandes! Gammelt tøy på gammelt tøy, og ny vin i nye skinnsekker. Bare det siste utnyttes direkte videre: Nytt på nytt. Det nye som kom med Jesus, kan kreve nye rammer. Jesus sprenger også døperens omvendelsesforkynnelse, ved å peke på det nye Gudsriket som er kommet, 1,5 og 1,15, omvendes fra og omvendes til.

V23-28: Fastespørsmålet går om strengere og friere regler, sabbaten går om hva som er forbudt og hva som er tillatt.

Bokstavelig står det at de gjorde vei i åkeren, men det bør vel forstås slik som noten i NTR angir: Jesus gikk gjennom åkeren på sti eller vei langs åkeren. Det var tillatt å plukke korn på denne måten. Men var det en aktivitet som brøt sabbatsbudet?

Fortellingen Jesus viser til i 1 Sam 21,1ff er ikke knyttet til sabbaten, men viser at David kunne bryte reglene når det var nødvendig. Det provoserende i Jesu svar er først og fremst at han sammenligner seg med David og påbe-roper seg en parallellitet med ham.

Menneskesønnen er ikke bare et uttrykk for mennesket, men en messiansk tittel Jesus bruker om seg selv, 2,10.

Med en enestående autoritet tar han sabbatsbudet i sin hånd og gir seg rett til å sette det inn i sin rette sammenheng. Her ligger også den profetiske kritikken av fariseerne som er så opptatt av ikke å trå over, at de mister budets mening og hensikt.

Med Jesus kommer noe som er så revolusjonerende nytt at det kan sprengte de gamle rammer. Det nye og gamle må ikke sammenblendes. Da kan begge deler bli ødelagt.

Preken

Brytningen mellom gammelt og nytt har vært der i hele kirkens historie. Brennkaktuelt i den første kristne menighet, apostelmøtet i Ap gj 15 og Paulusbrevens behandling av evangeliets nye frelsesgrunnlag og det nye livet på dette grunnlaget, jmf dagens episteltekst..

Selv om faste og sabbatspørsmålet ikke står i sentrum lenger for diskusjonen, har vi nok av spørsmålsstillinger som springer ut av samme rot.

Dagens tekster kan sees ut fra utgangen på andre tekstdelen i prekenteeksten vår: Vår nye

Herre er Herre også over budet som skulle vare til evig tid! 2 Mos 31, 12ff. Sabbaten var en evig pakt og et evig tegn, med Guds eksempel som står der tvers igjennom tiden fra tidens morgen til dens slutt: Gud selv hvilte på sjuendedagen. Jeg reiser forbi adventistenes gudshus på lørdag formiddag og ser en bibeltolkning utfolde seg for mine øyne der de samles til kristen gudstjeneste. Men vi trenger ikke å gå over tunet til våre kristne søsken for å finne eksempler på denne brytningen. Vi har nok av stoff i egne rekker. Kvinneprestspørsmålet, homofilspørsmålet, bioteknologiens utfordringer. Hvor langt rekker det grensesprengende: Menneskesønnen er herre over sabbaten? - - ble til for menneskenes skyld, ikke mennesket for - - skyld?

Jesus kaster ikke alt over bord: Himmell og jord skal forgå, mine ord skal ikke forgå. Ikke en tøddel i loven skal forgå, Matt 5.

Jesus ser likevel ut over reglene, til begrunnelsen: Fra hvordan til hvorfor.

Hvorfor skulle en faste? Faste er jo svar på en situasjon. Når jeg gjør bot er det ikke fordi Gud trenger det, men fordi jeg trenger det. Derfor hører ikke fest og faste sammen. I forhold til sabbaten ser vi noe av samme innerside. Sabbaten er til for å verne og fremme livet. Derfor kan ikke sabbaten gå sammen med det som truer menneskenes liv, slik allerede profetenes kritikk sa, Jes 1,13ff. Men Jesus går enda mer radikalt til verks: Han går i Guds sted, som Herre med stor bokstav.

Det er en stadig kamp å sette dette livsrom som Jesus og evangeliet skaper over i vår tid og vår situasjon. Hvis det som skulle verne livet, hindrer livet, hvordan finner vi da en dynamisk vei mellom en evangelisk, libertinistisk antinomisme og en mekanisk repetisjon? Er det bare når Skriften selv gir antydning om en åpning for unntak at vi har lov å utvide livsrommet? Eller ligger de grensesprengende unntak i selve evangeliet og i Jesu eget eksempel?

Det er en brennkaktuelt søndagstekst.

Prekensiske

Jesus – Herre over gammelt og nytt

- det gamle er ikke godt fordi det er gammelt

- det nye er ikke godt fordi det er nytt

- det gamle må vike hvis det nye livet krever det

Gudstjenesten

Jeg hører pinseklang på denne søndagen. Det nye livet bryter fram og sprenger gamle barrierer.

Slipp troen løs i oss, å Gud! S 97 nr 30.

"- som dine frie barn i tilbedelse og takk. - ikke bli avhengige av menneskers meninger og bud og tenker mer på å takkes dem enn å tjene deg. - glade tjenerer for deg og vår neste. -" (Fra dagens kollektbønn)

Gustav Jensens preken over temaet står seg fortsatt: Løst fra gamle trelldomsbånd - NOS 704.

ØYSTEIN I. LARSEN

19. søndag etter pinse

25 september 2005

Preiketekst: Mark 12. 28-34

Sal 73,23-28; 1 Kor 1,4-9

For ei tid tilbake var eg heime hjå ein familie som nyleg hadde fått ei dotter. Dei ville gjerne at ho skulle døypast, og eg hadde dåpssamtale. Eg spurde som vanleg kvifor dei ville at den nyfødde skulle døypast. Etter litt famling svarte faren at han tykte kristendommen var ein fin måte å leve på, og at det kjendest naturleg med dåp...

I søndagens tekst vert Jesus spurt kva som er det fyrste bodet av alle. Jesus svarar med å sitere Shema (Deut 6.4-5) og kombinerar det med Lev 19, 18 om å elske nesten sin som seg sjølv. Han gjer dermed to svar på kva som er det største av alle bod – å elske den eine Gud, og å elske nesten sin.

Til teksten

Teksten har parallellar både i Matteus (Matt 22, 34-40 og Lukas (10. 25-28). Matteus fylgjer Markus ganske tett, men tonen er strammare. Ordskiftet er tøffare og spørsmålet blir stilt for å "setja han på prøve". Hjå Markus verkar det derimot som den skriftlærde spør fordi han er

nyfiken på kva Jesus har å seia. Her avsluttar også ordskifte med at den skriftlærde bekreftar at Jesus har rett: "Væl tala du meister!..." Lukas framstiller det heile litt annleis. For det første er spørsmålet kva ein må gjera for å få det evige liv, og ikkje kva som er det første bodet. For det andre let Jesus den skriftlærde svare på sitt eige spørsmål, og Jesus bekreftar svaret. Når den skriftlærde så spør kven vår neste er, let Lukas Jesus fortelje likninga om den miskunnsame samaritan. Denne teksten er forresten preiketext på 14. søndag etter pinse i samme tekstrekke. Dei to store boda har dermed fyldig dekning hjå alle synoptikarane.

Settinga for teksten vår er at Jesus har kome til Jerusalem, har rydda tempelet (11, 15 –19) og lærer folket på tempelplassen. Dagen etterpå går Jesus igjen opp på tempelplassen. No kjem overprestane og dei skriftlærde og spør om kvar han har si fullmakt i frå. Han fortel vidare likninga om vingardsherren og forpaktarane. før farisearane spør han om det er rett å svara skatt til keisaren. Til slutt er det nokre saddukearar som kjem med ei intrikat problemstilling kring ei kvinne med sju ektemenn. Jesus har klart det kunststykket å foreine farisearar og saddukearar mot seg, utan at dei har sett han fast. Det har tydelegvis imponert den skriftlærde som introduserar spørsmålet i vår tekst: Kva for eit bod er det første av alle?

Til preika

Det første ein merkar seg i teksten er at kjærleiken til Gud vert stilt først. "Dette er det fyrste bodet." (v 29) Kjærleiken til Gud blir ein forutsetning for alle dei andre boda. I følgje Hans Kvalbein sin Matteus-kommentar. svarar det til at rabbinarane skjelnar mellom det å tene Gud av frykt for straff, og det å tene Gud av kjærleik. Berre viss kjærleiken er drivkrafta. kan hjarta fullt og heilt vere hjå Gud. Jesus samanstillir dette med bodet om å elske nesten som seg sjølv. Kvalbein peikar på at dette er ei original samanstilling som ikkje er blitt gjort for. Dette bodet fekk også store konsekvensar for den tidlege kyrkje sin måte å sjå på kva det ville sei å vere kristen. Dersom ein til domes blir opp i Didache, ser ein at det doble kjærleiksbodet står heilt først, som forklaring på kva som er Livets veg. I forklaringa, vert det til og med kopla saman med kravet om fiendekjærleik. No

er ikkje temaet for denne søndagen fiende-kjærleiken (preiketekst 14 søndag e. Pinse II rekkje), men det kan likevel vere eit spanande utgangspunkt. For viss kjærleiken er ei grunn-innstilling vi møter både Skapar og skapt på, vil det også gje meining til bodet om fiende-kjærleiken.

Det bør bemerkast at eigen-kjærleiken vert omtala som noko positivt. Ein skal elske seg sjølv også. Det å ha ein realistisk god sjølvtilitt er eit godt utgangspunkt for å ha kjærleik til nesten og til Gud.

I gammal russisk folkereligjøsitet såg ein for seg Kristus som ein tiggjar som vandra rundt omkring i Russland. Han såg etter at folket heldt boda hans, og særleg viktig var nettopp det å vere imøtekommande mot fattige. Det å sei nei til ein stakkar var det samme som å sei nei til Kristus. Såleis hadde omsorg for fattige ein viktig rolle i religiøsitet (Gunnel Vallquist i Ikonar Raster Forlag). Matt. 25,40: "Det du gjorde mot ein av desse mine minste, gjorde du også mot meg." Kristus som tiggaren gjer nestekjærleiken eit ansikt. Av og til kan det synest vanskeleg å skjønne kva det vil sei å elske Gud. Når Jesus koplar det til nesten vår, får Gud eit ansikt i våre medmenneske. Bodet om å elske Gud blir konkret, og forståeleg for dei fleste. Like fullt er ikkje kjærleik til Gud og til nesten heilt identisk:

For i forsvaret, der eg finn mitt daglege arbeid, registrerar eg at mange er interessert i at presten skal komme med betraktningar av moralsk karakter. Dette har nok samanheng med at media og politikarar har understreka betydninga av etikk og moralundervisning i forsvaret. Men "prat om Gud" skaper ikkje samme entusiasme. "For kva kan ein bruke Gud til?" er eg blitt spurd. Denne teksten tek opp denne problemstillinga. For kanskje kan kjærleiken til Gud gje hjelp til at ikkje menneska skal bli gudar for kvarandre. Vi skal nemleg verken gjere oss sjølv eller nesten vår til gudar. Vi skal derimot elske nesten vår som oss sjølv. For det er ein kjærleik som er retta mot Skaparen, og anerkjenner han, og ein som er retta mot det skapte. Våre medmenneske er skapt i hans bilete på samme måte som oss sjølv, og bør difor behandlast slik vi sjølv ønskjer å bli behandla. Samstundes som Gud er forut-setninga for alt som er skapt, og set neste-

kjærleiken inn i eit guddommeleg perspektiv. Det er desse to boda til saman som blir det eine store. I mi preike vil dette vere eit vesentlig poeng. For det gjer det tydeleg at kjærleik til Gud er ein viktig del av nestekjærleiken. Spørsmålet; "kva kan ein bruke Gud til?" blir dermed meiningslaust i ramma av kristentrua. Særleg i land styrt av diktatorar kan det vere særleg grunn til å minne om at menneske ikkje er Gud!

Det doble kjærleiksbodet er eit svært sentral poeng i den moral ein finn i evangelia. Det er derimot ikkje eit samandrag av heile openber-ringa. Luther forklarar i sin store katekisme at det er trua som oppfyller lova. Det å fylgje hans bod blir vår respons på Guds openberring, men ikkje vegen til frelse. Kyrkja kom til for å forkynne eit forløysande evangelium. Gløymer ein det, stiller ein seg på farisearane sitt parti, og forkynner lova. Spørsmålet; "kva skal ein bruke Gud til?" gjer ikkje meining her heller, ettersom vi ikkje "brukar" Gud til noko, men han er den som har gitt oss livet i gåve, og er ein fore-setnad for alt. Han er dessutan den som elsker oss først –ubetinga. Lenge før nokon av oss visste kva det vil sei å ha kjærleik, var vi elska av Gud.

Til dagen

19 søndag etter pinse er vanskeleg å setje ei overskrift på. Tore Kopperud (På vandring gjennom kirkeåret) antyder temaet: Guds vilje er god. Det er ingen særskilde tradisjonar knytt opp til dagen. Likevel peikar teksten tydeleg på kva som er det viktigaste i lova. Utfordringa blir å knyte dette inn i i evangeliet, for eit krav om kjærleik kan også opplevast vanskeleg.

Nokre Salmar: Salmer 97: 121, 114 NOS: 666, 706, 710, 716

Når familien eg fortalde om i innleiinga omtala kristendommen som ein fin måte å leve på, betyr det at vi i kyrkja har ein veg å gå med omsyn til å formidle Kristus som frelsar. Særleg med omsyn til dei som ikkje opplever kristendommen god. For det er ved å leggje seg i Guds hender kjærleiken blir komplett.

BJARTE NESE
Garnisonsprest i Sør Varanger

20. Søndag etter pinsen

2. november 2005

Prekentekest: Markus 2,1-12.

1 Mos 15,1-6. Rom 4,1-8.

Dagen

Det er godt utpå høsten. Det er en dag for oppreisning, nytt liv og håp. Mørket skal ikke få lamme oss. Menneskesønnen har makt til å gjøre alle ting nye. En dag for håp, løfte og tro:

*"Det finns en väg till himmelen,
en väg till Guds Jerusalem,
den vägen er den helga tron
på Jesus Krist, Guds egen son."
B. Setterlind, Sv.Ps. 303,1*

Teksten om den lamme.

Vi er i begynnelsen av Markusevangeliet. Motstanden mot Jesus er i ferd med å vokse fram. I småfortellingene som følger fram til 3,6 er det framfor alt de skriftlærde som finner anklagepunkter mot Jesus. Deres reaksjon er ofte ledsaget av sjokk over at Jesus opptrer på en måte de mener er helt hinsides. I vår perikope går det på spørsmålet om å kunne tilgi synder. I neste fortelling, der Jesus er gjest hos tolleren Levi, er de irriterte over at han spiser sammen med slike utskudd. Så må Jesus stå til rette for hvorfor hans disipler ikke fester (2,18-22) og deretter disiplene som plukker aks på sabbaten. I Markus 2,1 – 3,6 viser Jesus seg som den som står over konvensjon og bud med kjærlighetens kraft – og med Guds kjærlighet i ryggen våger han konfrontasjonene. Han er selv er bedrøvet over menneskenes harde hjerter (3,5). Tekstene her viser hvordan Jesus møter enkeltmennesker uavhengig av deres forutsetninger og på tross av all synsing.

Teksten er del av det synoptiske fellesstoff. Faktisk følger alle enkeltfortellingene i Markus 2,1-3,6 parallelt og i nesten sammenheng og rekkefølge (pluss minus) både hos Matteus og Lukas. Se Matteus 9,1 – 17 + 12, 1-14 og Lukas 5, 17 – 6,11. Vår fortelling hos Markus (2,1-12) likner til forveksling framstillingen hos Lukas (5,17-26) mens den hos Matteus (9,1-8) er vesentlig redusert og mangler det dramatiske innholdselement at de brøt opp taket.

Vår tekst viser veldig klart at Jesu ord og hans

gjerninger er to deler av samme rikes sak. Beretningen er lokalisert til Kapernaum, oppkalt etter Nahum, og det er stor sjanse for at vi befinner oss i hjemmet til Simon Peter (1,29).

Perikopen har følgende oppbygning:

Første del:

Det blir husmøte når Jesus kommer. Han holder andakten. Fire mann kommer med en som er lam. De er troende til litt av hvert og de bryter opp taket og firer mannen ned til Jesus. Jesus tilgir syndene til denne Israels sønn når han ser deres tro.

Andre del:

De skriftlærde er med på møtet og de reagerer sterkt og Jesus er tankeleser. Han stiller dem på valg mellom Menneskesønnens begge muligheter: Syndstilgivelse eller helbredelse – og han beviser sin makt ved også å helbrede ham. Folket er fylt av undring og priser Gud, de sier "Noe slik har vi aldri sett."

Litt til om innholdet.

Fire menn lykkes endelig å finne en løsning. De bryter opp taket. De er desperate. De må sannelig ha en sterk tro. Går det virkelig an å være så sikker på Jesu hjelp? Tenk på huseier Simon Peter!! Hadde det skjedd hos oss i dag – 40000 kroner rett ut. Der og da kanskje ikke så drastisk: Taket bestod av mange bjelker som det var lagt matter av grener og kvister over. Disse dekkes så med jord. Derfor var det ikke så vanskelig som en kanskje skulle TRO å åpne taket. Handlingen taler sterkt om deres sterke tro: De tenker at Jesus er Guds utsendte og har kraft og makt og vilje og kjærlighet til å helbrede den lamme. Det er flere ganger i evangeliene fortalt om andres tro som forutsetning for Jesu inngripen, som i Markus 5:36, 6:5-6, 10:52.

Alle synes å forvente at Jesus sier eller gjør noe i retning av helbredelse. Dette plutselige "Sønn, dine synder er tilgitt" synes derfor å komme både uventet og overraskende. På de skriftlærde virker det nesten som en vekkerklokke. Det står ingenting om den sykes reaksjon. For jødene var det slik at det bestod en sammenheng mellom synd og sykdom og det var en forutsetning for helbredelse at også syndenes forlatelse ble meddelt (se Salme 103,3).

Jesus synes å ville demonstrere sin makt både til å tilgi synder og til å helbrede for å

bevise sin sammenheng med sin Far i himmelen. Dette er kristologi i praksis!

De skriftlærdes reaksjon er naturlig. Det er bare Gud som kan forlate mennesker deres synder (Jes. 43,25) og de skriftlærde ser på Jesu ord som en utillatelig og utilgivelig inntreden på Guds domene. Jesus leser deres tanker. Jesu evne til å merke andres tanker tolkes av Johannes som et tegn på hans guddommelighet (Johs. 2,25).

Jesus engasjerer de skriftlærde i det vi kunne kalle en "enestriddsamtale". Den referanseramme som synes å gjelde er erkjennelsen av at: To handlinger er forbeholdt Gud alene:

a) Å tilgi eller å dømme et menneske. b) Å skape nytt liv.

Jesus hadde fullmakt til å utøve begge. Dette kunne ingen vite eller tenke ut. Noe slikt hadde ingen sett (vers 12), men det skjer. Begge deler skjer og demonstrerer Jesu fullmakt og kjærlighet for all verden. Nå erklæres og proklameres det som er klimaks i Jesu egen preken til sin menighet: Dere skal vite at Menneskesønnen har makt til å tilgi synder. De lamme døde lemmer får liv og husmøteforsamlingen er lamslått av undring og slår an lovprisingstonen!

*"Det finns en väg till Herrens bön
som Jesus själv den strålar skön.
Vad ingen sett, vad ingen hört –
det har Han in i tiden fört."* (Sv.Ps.303,2 s.o.)

Prekenideer

Når en leser boligannonser så ser en av og til et morsomt ord "priside"! Hva skal vi tro om det? Her er i hvert fall noen prekenideer! Så får du tro om det!

1) SYNDENES TILGIVELSE

Prekenen skal bringe Jesus og hans fullmakter nær i vår gudstjenesteforsamling:

Han med Guds fullmakter – til å skape liv – til å tilgi synder – er oss nær her og nå. Teksten minner oss om at Jesus ser våre tanker og ser vår tro. Det går an å preke noen dramatiske krusninger inn i inngrodde forestillinger. Dietrich Bonhoeffer gjør det i innledningen til sin bok "Nachfolge" når han sier at tilgivelsen aldri kan tas som en selvfølge. Det er billig nåde og den billige nåde er kristendommens og kirkas verste fiende. Tilgivelsen følger i troens fotspor – og tro er levende liv.

2) BÆREMOTIVET

I gudstjeneste med barnedåp er det naturlig å knytte an til bæremotivet. Vi blir båret til kilden utenfor oss selv – for å hente liv for våre liv. Han som kan skape liv av intet er tilstede – *ex* vårt eget *nihilo* – skapes *lux* og *vita*. Teksten er *vita-min* for mitt åndelige liv.

Vi blir med sikkerhet båret minst to ganger i livet. Når vi bæres som småbarn til dåpen – og når bærerne ropes fram og skal ta tak i kista vi ligger i. Da brytes det ikke hull i tak men i jord-skorpa. Måtte også det skje i tro! Jesus var i dødsriket også. Kirken er den sterkeste bærer. Den bærer oss til Kristus i livets mange sammenhenger og mange søndager. Denne makt har han, den myndige, gitt sin kirke. Kirken er hans legeme. Et legeme kan bære. I trosbekjennelsen bærer vi hverandre – med ulik styrke i vår tro. Det er et troens bånd som knyttes mellom alle i kirkebenkene.

3) PILEGRIMS- OG KIRKEGANG

Å være pilegrim er å komme seg til et hellig sted for der å søke helbredelse og syndsforlatelse, liv og salighet. De fire bærere er egentlig fiender av pilegrimsteologiens kritikere! De vet at saligheten er knyttet til et geografisk punkt i tilværelsen, nemlig punktet der Jesus befinner seg. Der er den hellige tilstede. Der er det hellige sted. Der er kilden med livets kilde og livets lys. De holder ikke hjemmekoselig bønn om tilgivelse hjemme hos den lamme. De bærer ham fram. Koste hva det koste vil: De setter ikke engang tak på kostnadene.

Vi har dette motivet sterkt framme i vår gamle nidarossspiritualitet. Skalden Toraren Lovtunge er sikkert i Snorres saga om Olav den hellige slik, i det han beskriver de første pilegrimer til helgenkongens skrin i Kristkirken:

"Dit den hellige konge hviler, kryper en hær og ber om hjelp, blinde søker bedende dit til fyrsten, går friske derfra." (avsnitt 245)

Vi knytter i vår tid nærværet til ordet og sakramentet. Der (geografisk) er Jesus tilstede slik som han har sagt. Han taler når ordet lyder. Han er nærværende med sitt legeme og blod i brødet og vinen. Mange slitere i menighetene våre trenger nytt lys, ny giv og nye tanker om sin kirkegang. Forkynn frimodig kirkegangens evangelium og løftet! NoS 571 særlig vers 5.

"Och vil du själv den vägen gå,
så er Hans ord att lita på,
men tvivla ei, allenast tro –
det går en bro från tro till ro." (Su.Ps.303,3 s.o.)

4) SOLIDARITET.

Å bære hverandre på tvers av grenser og sammenhenger er et tema som gjerne må klinge med i dag. Kirkebønner og gaver ved alteret er faktisk bærere. Vi kan finne frekvenser som kan fanges inn og inspirere til å kjempe de andres sak! Kristi fullmakter til å tilgi synder og skape nytt liv – kan ved våre ord få nye nedslagsfelt.

Å bære hverandres byrder betyr å oppfylle Kristi lov. Å bære den som på en eller annen måte er lammet. Prekenen kan gjerne være en fødselshjelper til å bringe ordene i liturgien ut til diakonien i menighetene. Prekenen kan være et våpen mot verdens nød og sult.

Det er ikke begravelse men fest i kirka i dag. Og allikevel – og nettopp derfor: Rop bærerne

frem – lakk frem deres tro – gjør virksom deres vilje – gjør sterk deres styrke!

Salmeforslag

350,1-3. 415. 694 el.440 // 350,4-6. D:360.
N:657 + 418 el. 441, 710
(med gjennomtanke er også 693 eller 1997:86 spennende til denne teksten).

"Det finns en väg till himmelen,
en väg til Guds Jerusalem,
den börjar här, den börjar nu,
var än den går, den går till Gud." (Su.Ps.303,4 s.o.)

Signa tur!

KJELL A. SKARTSETERHAGEN
Sokneprest i Nittedal

FRA BISPEDØMMERÅDENE OG KIRKEDEPARTEMENTET

SØKERE

Oslo bispedømme

Informasjon om søkere til stilling som sokneprest i Østre Aker menighet - Østre Aker prosti.

Etter søknadsfristens utløp den 28.juni har det meldt seg følgende søkere til den ledige stillingen. Fire av søkerne ønsker ikke sitt navn offentliggjort.

Simonsen, Svein, Sokneprest, Hønefoss
Lian, Bjørn, Sokneprest, Hansnes
Barth, Gro H. Haaversen, Vikarprest, Oslo
Lygre, Aksel, Kapellan, Oslo
Birkeland, Gudbjørn, Vikarprest, Gjetlum
Fæhn, Kristin, Rådgiver, Eiksmarka
Gloslie, Kåre, Vikarprest, Oslo

Antall søkere: 11 hvorav 8 menn og 3 kvinner
Det tas sikte på at Oslo bispedømmeråd tilsetter sokneprest i Østre Aker i sitt møte 3.oktober d.å..

Oslo bispedømme

Informasjon om søkere til stilling som sokneprest i Rodtvet – Østre Aker prosti

Etter søknadsfristens utløp den 28.juni har det meldt seg følgende søkere til den ledige stillingen. Fire søkere ønsker ikke sitt navn offentliggjort.

Simonsen, Svein, Sokneprest, Hønefoss
Aasland, Anne Brit, Kapellan, Rykkinn
Lian, Bjørn, Sokneprest, Hansnes
Klubben, Magne, Kapellan, Oslo
Barth, Gro Birgitte Haaversen, Vikarprest, Oslo
Lagset, Frode, Menighetsprest, Oslo
Birkeland, Gudbjørn, Vikarprest/sdiakon, Gjetlum
Gloslie, Kåre, Vikarprest, Oslo
Schjerverud, Bjørn Erik, Seksjons-sjef, Oslo

Antall søkere: 13 hvorav 10 menn og 3 kvinner

Det tas sikte på at Oslo bispedømmeråd tilsetter sokneprest i Rodtvet i møte 3. oktober d.å..

Oslo bispedømme

Informasjon om sokere til stilling som sokneprest i Furuset - Østre Aker prosti

Etter søknadsfristens utløp den 28.juni har det meldt seg følgende søkere til den ledige stillingen. Fire søkere ønsker ikke sitt navn offentliggjort.

Simonsen, Svein, Sokneprest, Hønefoss
Aasland, Anne Brit, Kapellan, Rykkin
Lian, Bjørn, Sokneprest, Hansnes
Klubben, Magne, Kapellan, Oslo
Barth, Gro H. Haaversen Vikarprest, Oslo
Pedersen, Oddrun, Kapellan, Larvik
Birkeland, Gudbjørn, Vikarprest, Gjetnum
Fæhn, Kristin, Rådgiver, Eiksmarka
Gloslie, Kåre, Vikarprest, Oslo

Antall sokere: 13 hvorav 9 menn og 5 kvinner

Det tas sikte på at Oslo bispedømmeråd tilsetter sokneprest i Furuset i sitt møte 3.oktober d.å..

Stavanger bispedømme

Sokere til kapellanstillingen (vikar) i Jæren prosti, Time prestegjeld i Stavanger bispedømme.

1. Vikarprest Dag Audun Rasmussen, f. 1952
2. Ønsker ikke sitt navn offentliggjort.
3. Menighetsprest Asle Tveit, f. 1962
4. Ord. prest Kjersti Eide Torstrup, f.1962
5. Kapellan Torben Dyhr - Nielsen, f. 1971
6. Cand. theol. Sonja Husa, f. 1971
7. Daglig leder/sjømansprest Kjell-Arve Vidringstad, f. 1967
8. Cand. theol. Anne Bjelland Refsnes, f. 1949

Stavanger bispedømmeråd håper å kunne tilsette kapellan i Jæren prosti i sitt møte 05.09.2005.

Borg bispedømme

Oversikt over sokere til ledig stilling som sokneprest i Greåker prestegjeld, Sarpsborg prosti, Borg bispedømme.

1. Studentprest Halvor Dalene, F. 1959
2. Sokneprest Børre Aamodt Sneltorp, F. 1952
3. Fung. sokneprest Tor Inge Petersen-Øverleir, F. 1952
4. Sokneprest Knut Håkon Nordhaug, F. 1950

5. Kapellan Arne Leon Risholm, F. 1963
6. Prestevikar Gudbjørn Birkeland, F. 1952
7. Konfirmantprest Ole Jens Hovda, F. 1961

LEDIGE STILLINGER

Oslo bispedømme

Kapellan i Bærum prosti med Haslum sokn som tjenestested

Stilling som kapellan med Bærum prosti som tjenestedistrikt og Haslum sokn som tjenestested er ledig.

Bærum prosti er geografisk sammenfallende med Bærum kommune i Akershus fylke og har vel 100.000 innbyggere.

Prostiet har vært igjennom en omorganisering. Menighetene er delt inn i tre arbeidsområder som i stadig større grad samarbeider administrativt og kirkefaglig. Haslum menighet samarbeider med nabomenighetene Østerås, Grinilund og Jar om enkelte gudstjenester, diakonale oppgaver og konfirmantarbeidet. Samtidig vektlegges en lokal forankring av alt menighetsarbeidet. Kapellanens særskilte arbeidsområde vil være Haslum menighet.

I Haslum sokn er det vel 11.000 innbyggere, hvorav ca 9400 er medlemmer av Den norske kirke. Vel 40% av befolkningen er mellom 30 og 60 år. Ca 25 % av menigheten består av unge mennesker under 20 år. Kommunikasjonsforholdene er gode og avstandene korte innen soknet. Det er 4 km fra kirken til soknets yttergrenser. Bekkestua er soknets handels-sentrum.

Haslum kirke er en vakker middelalderkirke med 230 sitteplasser. Den gamle kirken er nærmest et ikon for folk på Haslum - mange ønsker å bruke kirken til kirkelige seremonier. Menighetshuset ligger 400m fra kirken og har preg av å være et lokalt grendehus.

I kort avstand fra kirken ligger en barneskole, ungdomsskole og videregående skole. Haslum menighet er medeier i Haslumseter skogskapell der det er gudstjenester hele året. Menigheten har ansvar for enkelte gudstjenester i kapellet, som i hovedsak holdes av lekfolk. Haslum menighet driver barnehage for inntil

18 barn. Haug skole- og ressurscenter for barne- og ungdomsskoleelever med ulike funksjonshemninger, ligger innenfor menighetens grenser. Vi betjener også en barneskole i ytterkant av soknet.

Haslum kirke er startsted for Pilgrimsleden og skoleundervisning med vandring for alle 6.klassinger i Bærum kommune.

Ti husfelleskap er en bærebjelke i arbeidet i soknet. Frivillige driver diakonalt arbeid rettet mot barn og eldre, og har regelmessige samlinger på menighetshuset. Haslum menighet har i over ti år hatt arbeid rettet mot skilte og separerte. Dette arbeidet er nå i samarbeid med andre Bærumsmenigheter. Menigheten tilbyr også samlivskurs for unge som vil gifte seg. Ungdomsarbeidet er bygget opp rundt konfirmantarbeidet. Ca 80% av konfirmantkullet, 132 konfirmanter, ønsker konfirmasjon i Haslum menighet i 2004-2005. Kullet er nå så stort at menigheten har tre konfirmantleirer. Menigheten har et diakonalt ungdomsarbeid rettet mot barn/unge i alderen 14-18 år i samarbeid med Haslum Lions. Haslum menighet er nylig tildelet midler til trosopplæringsprosjektet "Digitale trosfortellinger" som skal gå over 3,5 år. Prosjektet ledes av ungdomspresten. Haslum har kontrakt med to misjonsselskaper om prosjekter i Nepal og Kamerun.

I Haslum kirke er det gudstjeneste hver søndag. Gudstjenestene deles mellom soknets prester. Kirken holdes åpen en kveld i uken til meditasjon og bønn. Det holdes enkelte konserter gjennom året. Haslum kirke er en typisk vigselkirke med gjennomsnittlig 75 vielser i året. Fra Haslum menighet er det rundt 60 gravferder hvert år. 85 % bisettes ved Haslum krematorium.

Staben består for tiden av sokneprest, kapellan, daglig leder, ungdomsprest, diakon (85%), kateket, kantor, sekretær, styrer i menighetsbarnehagen og vaktmester/kirketjener. Klokkerjobben drives av frivillige. Sokneprest og kapellan deler likt på de kirkelige handlingene og deltar aktivt i konfirmantarbeidet. Ungdomspresten lønnes av menigheten og midler fra trosopplæringsprosjektet. Prosjektet drives i samhandling med de andre ansatte og menigheten for øvrig.

Kapellanen deltar i kapellanforum felles for Asker og Bærum prostier, ledet av prostene.

Tekstgjennomgåelse for prestene i Asker og Bærum prostier samler hver tirsdag ca 25 prester. Det er et godt innarbeidet prestefelleskap i prostiet.

Menighetsråd og stab har felles visjon og strategi. Visjonen er: Å tegne Guds himmel over Haslum slik at det skaper tro og kristen identitet, forener generasjoner, formidler håp, gir rom for menneskers livsfortellinger og livserfaringer. Av strategiske områder arbeider vi denne 4-årsperioden med trosopplæring, frivillighet, givertjenesten, ungdomsarbeid og økonomi.

Haslum menighet søker en kapellan som er glad i folkekirken. Vi søker en person som trives med konfirmantarbeid. Vi vil at kapellanen ved siden av konfirmantarbeid, i hovedsak skal rette sitt arbeid mot aldersgruppen 25 - 50 år. Vi søker en person som ser utfordring i å møte dåpsfamilier og delta aktivt i dåpsopplæring i menigheten, og gi hjelp til en levende Kristustro. Kapellanen må være lagspiller og ha gode samarbeidsevner. Personlig egnethet vil bli vektlagt.

Målform er bokmål.

Det er tjenestebolig med boplikt til stillingen. Eneboligen oppført i 1980, ligger i Gml. Ringesvei 54 b. Den har en boligflate på ca 157 kvm på en flate med stor stue/spisestue, kjøkken, vaskerom, tre soverom og kontor. Egen garasje. Boligen ligger nær Bekkestua sentrum med kort vei til barneskole, ungdomsskole og videregående skole. Det er gode kommunikasjonsforhold for T-bane og buss. Arbeidsgiver / Oslo Bispedømmeråd trekker vanlig husleie som boligfradrag i bruttolønn hver måned.

På tjenestested med flere prester har Oslo bispedømmeråd lagt vekt på representasjon av begge kjønn i prestekollegiet.

Stillingen lønnes som kapellan, stillingskode 0922, med lønsspenn ltr. 43-58.

Pensjonssinnskudd. Godtgjørelser etter statsatsen.

Nærmere opplysninger om stillingen fås ved henvendelse til prosten i Bærum Liv Rosmer Fisknes tlf 67 11 16 80, eller til Haslum menighetskontor tlf 67 52 57 50 ved sokneprest Arne Fauske.

Skriflig søknad med CV, godkjente vitnemål, relevante attester og referanser må være

Oslo Bispedømmeråd, postboks 9307 Grønland, 0135 OSLO eller i hende innen 16. september 2005.

Oslo bispedømme

Kapellan i Bærum prosti med Lommedalen sokn som tjenestested.

Det er ledig stilling som kapellan med Bærum prosti som tjenestedistrikt og Lommedalen sokn som tjenestested.

Bærum prosti er geografisk sammenfallende med Bærum kommune i Akershus fylke og har vel 100.000 innbyggere.

Prostiet har vært igjennom en omorganisering. Menighetene er delt inn i tre arbeidsområder som i stadig større grad samarbeider administrativt og kirkefaglig. Lommedalen menighet samarbeider med nabomenighetene Bryn, Helgerud og Tanum. Samtidig vektlegges en lokal forankring av alt menighetsarbeidet. Kapellanens særskilte arbeidsområde vil være Lommedalen menighet.

Lommedalen består av et sokn med nær 11 000 innbyggere, hvorav ca 8900 er medlem av Den norske kirke. Bærums Verk og Lommedalen ligger som en lomme inn i Krokskogen, og området innbyr til friluftsliv. Det er et aktivt idretts- og kulturliv i bygda. Lommedalen ble egen menighet i 1991 etter at folketallet på 80-tallet økte fra 2500 til 10 000 innbyggere. Fra gammelt av besto befolkningen av bønder, håndverkere og arbeidere knyttet til jernverket på Bærums Verk. Mange av dem som har flyttet til området har sitt arbeid i Oslo. Tilflyttingen har også ført til at gjennomsnittsalderen i befolkningen er relativt lav.

Innenfor menighetens grenser ligger det fire barneskoler, en ungdomsskole og en spesialskole for ungdomstrinnet. Menigheten har gode rutiner i samarbeidet med skolene.

To institusjoner for eldre betjenes av menighetsprester.

Lommedalen kirke ble bygget i 1995. Den ligger sentralt plassert i dalen og er svært funksjonell. Kirkerommet med plass til 300 mennesker fungerer som et godt rom for gudstjenester og kirkelige handlinger. Tilstøtende rom kan utvide kirkerommet til å romme

750 mennesker, noe vi har glede av ved store anledninger. Stadig flere ønsker å gifte seg i kirken og ha bisettelse fra kirken. Kirken brukes også som bygdas storstue med et variert konserttilbud. Kirkehuset har andre rom til ulike aktiviteter, studio for CD-innspillinger og kontorfløy for de ansatte.

Menigheten betjenes for tiden av sokneprest, kapellan, kateket, ungdomsordinator, menighetsforvalter i hele stillinger. I tillegg er det ansatt organist, barnekoordinator, kirketjener og kontorfullmektig i delte stillinger. Menigheten ble i fjor valgt ut som forsøksmenighet i Trosopplæringsprosjektet. Det er ansatt prosjektleder/prest i full stilling og pedagog i delt stilling som arbeider i prosjektet. Arbeidsformen i staben er preget av mye teamarbeid og arbeidsglede blir prioritert.

Menigheten eier en barnehage med fire ansatte, de ansatte i kirken har tre prioriterte plasser.

Kapellannen deltar i kapellanforum felles for Asker og Bærum prostier, ledet av prostene. Tekstgjennomgåelse for prestene i Asker og Bærum prostier samler hver tirsdag ca 25 prester. Det er et godt innarbeidet prestefelleskap i prostiet.

Lommedalen menighets motto er "En åpen dør – inn til det hellige og ut til mennesker". Vi ønsker at kirken skal være tydelig i sin formidling av evangeliet om Jesus Kristus til frigjøring og fred og at båndene mellom kirken og folket styrkes. Det forventes at den som tilsettes kan gå inn i et aktivt medarbeiderskap for å virkeliggjøre menighetens mål.

Gudstjenestene er et sentralt satsningsområde i menigheten. De er preget av stor variasjon og fornyelse. I 2004 var det i gjennomsnitt 261 mennesker til stede og 99 til nattverd.

Andre nøkkeltall fra 2004: 135 dåp, 172 konfirmerte, 23 vielser, 30 begravelser.

Ved gudstjenester og andre aktiviteter vektlegger vi å involvere frivillige. Satsing på rekruttering og oppfølging av frivillige er et prioritert satsingsområde.

Menigheten har et variert aktivitetstilbud: Tre barnekor, søndagsskole, Ten sing, speiderarbeid, voksenkor, samtalegrupper, undervisningstilbud, misjonsprosjekt og familiemiddag. Gjennom Trosopplæringsprosjektet styrkes menighetens fasetilbud.

Se ellers menighetens hjemmeside www.lommedalen-menighet.no

Lommedalen menighet søker en kapellan som:

- kan arbeide ut fra menighetens målsetting om å være en åpen, inkluderende folkekirke.
- har erfaring med og glede av å arbeide i team
- vil videreutvikle et variert gudstjenesteliv og bygge menighet i samarbeid med stab og frivillige
- vil bidra med å utruste frivillige medarbeidere til tjeneste gjennom undervisning og veiledning
- vil styrke menighetens økumeniske og kulturelle profil
- vil bidra til menighetens diakonale utvikling

Det er tjenestebolig med boplikt til stillingen. Eneboligen fra 1986 ligger i Helsetdammen 47. Boligen ligger sentralt på Bærums Verk, ca. 1 km fra kirken. Boligflaten er på ca. 220 kvm over 2 _ plan. Sokkeletasjen inneholder 3 soverom, kjellerstue, bad og boder. I 1. etasje er det stue, 2 soverom, bad og kjøkken. I 2. etasje er det loftstue og hobbyrom. Boligen er i meget god stand. Det er garasje til en bil. Arbeidsgiver / Oslo Bispedømmeråd trekker vanlig husleie som boligfradrag i bruttolønn hver måned

Målformen i menigheten er bokmål.

På tjenestested med flere prester har Oslo bispedømmeråd lagt vekt på representasjon av begge kjønn i prestekollegiet.

Stillingen lønnes som kapellan, stillingskode 0922, med lønsspenn ltr. 43-58.

Pensjonsinnskudd. Godtgjørelser etter statens satser.

Nærmere opplysninger om stillingen kan fås ved henvendelse til prost i Bærum Liv Rosmer Fisknes tlf. 67111680, sokneprest Gunnar Næsheim tlf. 67800814 eller menighetsrådets leder Hans Gunnar Edwardsen tlf. 95163854.

Skriftlig søknad med CV, godkjente vitnemål, relevante attester og referanser må være Oslo Bispedømmeråd, postboks 9307 Grønland, 0135 OSLO i hende innen 16. september 2005.

Tunsberg bispedømme

Stilling som sokneprest i Drammen prosti med særskilt arbeidsområde/tjenestested Konnerud sokn er ledig.

Konnerud sokn er en del av Skoger prestegjeld (72km²) og utgjør den sydligst delen av Drammen kommune. Konnerud sokn har ca 10.000 innb. Skoger – hovedsakelig en landbruksbygd - ca 2.200. Konnerud har vært hovedutbyggingsområde for Drammen i de senere år og har en overveiende yngre befolkning. Prestegjeldet har 4 kirker. Skoger gamle kirke fra ca. 1200. Skoger kirke (1885), Konnerud gamle kirke (1858) og Konnerud arbeidskirke (1996). Konnerud har gudstjeneste alle søn- og helligdager, mens Skoger har gudstjenestefrekvens på 2. hver søndag. Skoger gamle kirke brukes ved spesielle anledninger og Konnerud gamle kirke kun til vielser og begravelser. Det er 1 bedehus i Skoger.

Konnerud sokn har 2 barneskoler og 1 stor ungdomsskole samt 5 institusjoner, inkl. psykiatrisk bo- og behandlingssenter, cerebral paresehjem og senter for døvblinde. Skoger sokn har 2 barneskoler og ingen institusjoner. Sokneprestene deler ansvaret for institusjoner og skoler etter avtale. En baptistmenighet i soknet.

I år er det 130 konfirmanter i prestegjeldet med konfirmasjon i mai/juni. Begge sokn har foreninger for misjon. Skoger har 1 voksenkor. Konnerud har 2 barnekor, tensing- og ungdomsklubb samt god oppslutning om eldretreff. Det er menighetsbarnehage i arbeidskirken. Pga store ungdomskull, er menighetens arbeid i særlig grad rettet mot barn og ungdom. Konnerud menighet har gudstjenesteutvalg, diakoniutvalg og katekumenat.

Prestegjeldet betjenes av to sokneprester, 2 kateketer (1 av stillingene er nyopprettet), diakon og Skoger har kantor i 80% og Konnerud i 100% stilling. Sokneprestene har hittil hatt lik fordeling av tjenesteuker samt faste kontordager. Stillingen innebærer å være kirkebokførende prest på Konnerud og medlem i Konnerud menighetsråd.

Fellesrådet har organisert sentral administrasjon for menighetene i Drammen med bl.a. kirkebokføring, "forværelsetjeneste" og konsu-

lenter for menighetene.

Stillingen er tilpasset den nye tjenesteordningen for prester. For tiden er sokneprest etter egen avtale med fellesrådet teamleder for staben i 10% ekstra stilling, men denne er ikke en del av selve soknepreststillingen.

Menighetene ønsker en sokneprest som er en sterk forkynner, har evnen til å inspirere til frivillig engasjement i menighetene, gode lederegenskaper, er dynamisk, visjonær og samlende.

Vi viser til Tjenesteordning for menighetsprest og ovennevnte opplysninger. Søkere bes relatere seg til disse. Tilsetning skjer i henhold til forskrifter om tilsetning av menighetsprest. Stillingen lønnes i lønns spenn 51-63 i Statens lønnsregulativ. Endelig lønn fastsettes i dagene etter tilsetning ved egen prosedyre.. Pensjonsinnskudd. Til lønnen kommer evt. øvrige regulativmessig godtgjøringer. Skyssgodtgjøring etter kjørebok.

Tunsberg bispedømme gir sine medarbeidere tilbud om arbeidsveiledning (ABV).

Det er boplikt til stillingen med tjenestebolig i Skogbrynet 22, bygget i 1984. Boligen ligger i et etablert villastrøk på Konnerud rett ved marka med flotte turområder. Eiendommen ligger på en liten høyde og har noe utsikt. Meget barnevennlig. Kort vei til skole, buss, handesenter med mer. Tomten (692 kvm) er delvis naturtomt, delvis opparbeidet med plen og busker. U.et.: Vindfang, hall, bad/WC, 4 soverom, vaskerom, 3 boder. Varmekabler i gulv. r. etg.: Hall, stue m/parkett, peis og karnappvindu, spisestue, kjøkken m/spiseplass, soverom, arbeidsrom/ grov-kjøkken med utgang til uteplass, wc og bad. Boligen er godt vedlikeholdt med god standard, Fliser i begge bad. Garasje. En gjennomgang av boligen vil skje før innflytting/tiltredelse.

For bruk av bolig svares husleie etter fradragregulativets bestemmelser. Den som blir tilsatt må finne seg i de regler og endringer som til enhver tid gjelder for tjenesteboliger.

Målformen i kommuner er bokmål. Söker må opplyse om de behersker begge målformer.

Tunsberg bispedømme har få kvinner i ledende stillinger. Vi ønsker å øke kvinneandelen. Kvinner oppfordres derfor til å søke.

Nærmere opplysninger om stillingen kan fås ved henvendelse til leder av Konnerud menig-

hetsråd Åse Hope, tlf. 32 88 53 51, fungerende sogneprest Else Liv Kortner Faye (32889151) eller Tunsberg bispedømmekontor (33354300).

Søknad med CV og relevante attester, vitnemål og referanser sendes Tunsberg bispedømmeråd, Postboks 1253 Trudvang, 3105 Tønsberg og må være kommet inn *senest* 2. oktober 2005.

Agder bispedømme

En spennende og annerledes stilling: Ungdomsprest i Lunde prestegjeld i Nedre Telemark prosti – Agder Bispedømme

Utfordrende stilling som ungdomsprest i Lunde prestegjeld ledig for tiltredelse. Stillingen er resultatet av lokal satsing overfor ungdom, og er i stor grad basert på givertjeneste.

Stillingen

Stilling som ungdomsprest ble opprettet for noen år siden og er resultatet av et offentlig og privat "spleiselag". Stillingens fokus er oppsøkende og utadrettet arbeid med en tydelig evangelisk profil. Her en noen stikkord som sier litt om visjonene bak satsingen:

Nå ut til ungdommen i vårt nærmiljø

Vi ønsker at ungdomspresten arbeider direkte og oppsøkende overfor bygdas ungdommer – dvs. være tilstede der ungdommene er: I et lite sentrumsmiljø, på gata, på ungdomsklubbene, i skolemiljøet – når det skjer og der det skjer. Vi ønsker at ungdomspresten skal være en voksen person som vil være tilgjengelig og ha tid og ro i møte med andre.

Være en katalysator i ungdomsarbeidet

Være en støtteperson i det eksisterende ungdomsarbeidet. Bringe inn egne erfaringer og idéer. Hjelp fram nye ledere.

Inspirere voksne til å ta tak

Motivere og være en ressursperson for voksne som vil engasjere seg til beste for ungdom. Være med å bygge nettverk og samarbeidsrelasjoner mellom menighet, skole, lag og foreninger, "Nattravner", politi, hjemmene osv. Vi har et positivt samarbeid med den videre-

gående skolen i bygda og en mindre del av stillingen er knyttet til denne relasjonen.

Vanlig prestetjeneste i Nedre-Telemark prosti
Agder Bispedømmeråd betaler – stilling som skal være vikartjeneste i prostiet, vesentlig i Lunde. Ungdomspresten har hovedansvar for konfirmantarbeidet i Lunde.

Regionalt samarbeid
Nabokommunene våre Bø og Seljord har også ungdomsprester. Det er vår intensjon at ungdomsprestene skal kunne utveksle erfaringer og utfordringer. Vi ønsker også at ungdomsprestene har et nært samarbeid om for eksempel konfirmantarbeid, større arrangementer, turer, leire og lignende.

Ellers....

.. synes vi det er positivt hvis ungdomspresten har egne interesser og hobbyer som kan deles med andre eller skape grunnlag for kontakt.

Stedet og bygda

Lunde prestegjeld ligger i Nome. Telemarkskanalen renner gjennom vår vakre kommune. Det er 45 km til Skien og 15 km til Bø. Det er kort vei til skog og mark, fjellvidder - og store naturopplevelser. Regionen har lange kulturtradisjoner med en rekke kulturaktiviteter, festivaler og turistattraksjoner.

Kommunen har godt utbygd barnehagetilbud og 10-årig skole, samt Lunde videregående skole. Nabokommunen Bø har dessuten høyskole og forskningsmiljøer. Det er variert næringsliv og tjenestetilbud i hele regionen.

Det er en god del humanitære lag og foreninger. Idrettslaget Skade driver et godt og stort arbeid for barn og unge og skolekorpset i bygda har lange tradisjoner. Det er aktiv flyklubb, motorsykelklubb, jeger- og fiskeforeninger.

Kirke – og menighetsliv

Soknet har tre kirker/kapell fra 1800-tallet som alle er i aktiv bruk. Kommunen har kirkeverge i full stilling – og vedkommende dekker begge kommunehalvdelen Lunde/Flåbygd og Holla. I Lunde/Flåbygd er det sokneprest, organist og 2 kirketjenere (fulle stillinger) og klokker i 30% stilling. Soknet er også tildelt sentrale dåps-

opplæringsmidler som det er knyttet en 75% stilling til. Prestegjeldet har nynorsk liturgi, men skolen bruker mest bokmål.

På menighetshuset Solhaug, som ligger rett ved skolen, er det flere aktiviteter: Ungdomsklubben Fidus, gutteklubb, mini-gospel, barne-gospel, og kammerkor under ledelse av organisten. Her arrangeres fellesskapskvelder, misjonsforening, mannsring og ulike møter – arrangementer. Her foregår også konfirmantundervisningen. Det er for øvrig flere bedehus i prestegjeldet med en god del virksomhet for indre- og ytre misjon. Det Evangelisk Lutherske Kirkesamfunn og pinsemenigheten Betel har lange tradisjoner i bygda.

Administrative forhold

Ungdomspresten er dels finansiert gjennom givertjeneste og dels av offentlige instanser som kommune, bispedømmeråd m.fl. Nome fellesråd vil formelt være arbeidsgiver, mens Lunde og Flåbygd sokneråd vil ha ansvar for stillingens økonomi og innhold. Ungdomspresten er underlagt vanlig tilsyn av biskopen og soknepresten som overordnet.

Det er jobbet med stillingsbeskrivelse og arbeidsinstruks, men det er også ønskelig at vedkommende ungdomsprest setter sitt eget preg på stillingen.

Det følger ikke bolig med stillingen, men vi vil være behjelpelig med å skaffe bosted hvis ønskelig. Stillingen lønnes som kappelan med direkteplassering. Det er pensjonsinnskudd og vanlige godtgjøringer i henhold til regulativene.

Nærmere opplysninger om stillingen kan du få ved henvendelse til sokneprest Leif Raustøl 35949795 (a) eller 35947019 (p) eller Bjørn Lona (leder arbeidgruppa) 35947654 (p) eller mob. 900 77774.

Søknad med CV, referanser og kopier av attester og vitnemål sendes Lunde sokneråd, prestekontoret i Lund, Lundetunet 3825 Lunde innen 20. september 2005.

St. Olavs Hospital er et integrert universitetssykehus hvor studenter, lærere og forskere er en naturlig del av sykehusets kliniske virksomhet. Sykehuset er et eget helseforetak i Helse Midt-Norge, og er organisert i 17 kliniske avdelinger. Virksomheten omfatter både somatisk og psykiatrisk behandling, og fra 1. januar 2004 er også Orkdal Sanitetsforenings Sjukhus en del av St. Olavs Hospital. Arbeidet med nytt sykehus er i gang, og første byggetrinn skal stå ferdig i løpet av 2006. Det omfatter Laboratoriesenteret, Kvinne-barnsenteret, Nevrosenteret og pasienthotellet (som åpner høsten 2004). Andre byggetrinn er planlagt ferdig i 2012-2014. St. Olavs Hospital har omlag 7500 ansatte og et brutto budsjett på ca. 4 milliarder kroner. Sykehuset er røykfritt.

ST. OLAVS HOSPITAL

UNIVERSITETSSYKEHUSET I TRONDHEIM

DIVISJON FOR PSYKISK HELSEVERN

Stillingen er administrativt knyttet til Prestetjenesten i Divisjon for psykisk helsevern som organisatorisk hører til Divisjonssjefens stab. Prestetjenesten i Divisjon for psykisk helsevern har en sykehusprest i full stilling. Sykehuspresten deltar i ukentlig veiledningsgruppe sammen med prestetjenesten ved resten av St. Olavs Hospital, som også arrangerer flere studiedager i året sammen med andre institusjonsprester i Trondheim. Sykehuspresten er under kirkelig tilsyn av Nidaros Biskop.

Sykehusprest

- 50% st. fast. (nr. 481/05)

Hovedoppgavene er samtaler og sjelesorg med pasienter og pårørende i samarbeid med de øvrige ansatte, og enkelte kirkelige handlinger. Det er aktuelt med undervisning for og veiledning av personalet.

Ansvarsområdet er delt mellom sykehusprestene, og vil for den nye stillingen omfatte sykehusavdeling Haukåsen, distrikts-psykiatriske sentra, samt Barne- og Ungdomspsykiatrisk klinikk. Kontorplass på avd. Haukåsen.

Det arbeides med å finne kombinasjoner som kan muliggjøre tilsetning i full stilling. Kvalifikasjoner som ved tilsetning i Den norske kirke.

Det legges vekt på pastoral - klinisk utdanning eller annen relevant klinisk kompetanse, gode samarbeidsevner, personlig egnethet og erfaring. Kvinner oppfordres til å søke.

Lønn etter avtale.

Kontaktperson:

sykehusprest Øyvind Taraldset Sørensen, tlf 73 86 45 00, 995 97948, e-post: oyvind.taraldset.sorensen@pst-stfk.no eller stabsleder Tore Albertsen, tlf 73 86 45 17.

Søknad merket med søknadsnr., vedlagt kopier av attester, vitnemål og autorisasjon sendes St. Olavs Hospital, Søknadsadministrasjonen, Eirik Jarls gt. 10, 7006 Trondheim.

Merk konvoluttene «Søknad».

Søknadsfrist: 16.09.05

De som tilsettes må beherske norsk for skriftlig og muntlig kommunikasjon. Lønn i hht. gjeldende avtaler. Pensjonsordning. Vennligst oppgi minst 2 referansepersoner. Nr. må også benyttes ved henvendelse.

Søkes det flere stillinger må det sendes separat søknad med attestkopier for hvert søknadsnr. Interne søkere må også sende attestkopier. Tiltredelse senest 3 måneder etter tilskrivning hvis annet ikke er anført. Egenerklæring som omfatter tuberkulosekontroll og mulighet for evt. smitte av resistente bakterier må utfylles før tiltredelse.

HELSE MIDT-NORGE

Stillingen ligger også på:
www.stolav.no og www.jobbnor.no

Aktuelt fra Luther Forlag

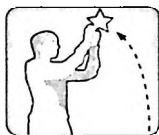
MODERNE KONFIRMANTBOK MED KLASSISK INNHOLD!

Nå til kun kr 148,-

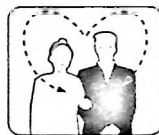
Ta folkekirken på alvor og knytt an til de store høytidene!
La feiring, fellesskap og undervisning gå hånd i hånd!

DÅP

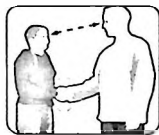
JUL

BRYLLUP

BEGRAVELSE

PÅSKE

PINSE

KONFIRMASJON

Brukerveiledning

*Knut Tveitereid, Hege, E. Fagermoen,
Bård E.H. Norheim og Per Arne Dahl*

Et konfirmantopplegg som vil skape gjenkjennelse

Se: www.brukerveiledning.no

H05001216

UTKOMMER annenhver uke på Luther Forlag og redigeres av prak. Halvor Nordhaug, rektor Vidar L. Haanes, sokneprest Jan Otto Myrseth og instituttprest Berit Okkenhaug. «Fra bokfronten» redigeres av kapellan Morten Erik Stensberg. e-post: tangenmenighet@sensewave.com

REDAKSJON

Luthersk Kirketidende, co/Tor Arne Berntsen,
Briggen befalsmesse, Pb 80 Haakonvern. 5886 Bergen
Red. sekr.: Cand.theol. Tor Arne Berntsen
Tlf. 917 32 847
e-post: redaksjon.lk@lutherforlag.no

LESERINNLEGG til Luthersk Kirketidende mottas med takk, og kan sendes til ovenstående e-post adresse, eller evt. pr. post til redaksjonen.

BONNEMENT, ADRESSEENDRING O.L.:

Luthersk Kirketidende v/Bjørn Gjelsvik,
3ok & Media AS Grensen 15 0159 OSLO.
Tlf. 22 00 87 70. Fax. 22 00 87 71.
e-post: bjorn.gjelsvik@bokogmedia.no

Pris kr. 490,- pr. år for Norge. Utlandet kr. 550,- pr. år.
Kontonummer: 3000.14.73669

ANNONSEPRISER

Det er muligheter for følgende 6 annonsemøduler i LK:

1. 1/2 kvartside (Høyde 42 mm, bredde 61 mm) kr 375,- +moms
2. Kvartside (Høyde 42 mm, bredde 127 mm) kr. 615,- +moms
3. Halvside (Høyde 177 mm, bredde 61 mm) kr. 1090,- +moms
4. Halvside (Høyde 85 mm, bredde 127 mm) kr. 1090,- +moms
5. 3/4 side (Høyde 130 mm, bredde 127 mm) kr 1700,- +moms
6. Helseide (Høyde 177 mm, bredde 127 mm) kr. 1940,- +moms

ISSN 0332-5431

Nytt opplag!

Philip Yancey **NÅDENS GÅTE**

Bestselgeren blant Philip Yanceys bøker

– nå som billigbok. Kr. 98

Luther Forlag

Aktuelt fra Luther Forlag

Besøk oss på: www.lutherforlag.no